

AMNESTY

MEDLEMSBLAD FOR AMNESTY INTERNATIONAL | NR 4 NOVEMBER 2016

RETSSAG OM TÅLT OPHOLD

Presset på regeringen stiger med flere retssager på vej om personer på tålt ophold.

KUNST MOD KRIG

Syrisk kunstner, der flygtede til Danmark, giver Pokemon Go ny mening.

ABORTKAMP I POLEN

Kæmpe demonstrationer i Polen fik regeringen til at droppe abortforbud.

OLIVER STONE INTERVIEW

Filminstruktøren Oliver Stone har et klart budskab til præsident Obama: Benåd Snowden.

TEMA:

Tyrkiet efter kuppet

AMNESTY
INTERNATIONAL

Redaktør: Ole Hoff-Lund, ohl@amnesty.dk
Ansvarshavende: Trine Christensen
Redaktion: John Nielsen, Roberto Zacharias og Nora Rahbek Kanafani
Design: Dorte Kayser, Datagraf Communications
Produktion: Datagraf Communications
Oplag: 83.132 **ISSN:** 0906-4184
Abonnementspris: 200 kr. pr. år

Udkommer næste gang: 7. februar 2017
 (deadline 10. januar 2017)

Artikler, der er underskrevet med navn, kan indeholde synspunkter, der ikke nødvendigvis reflekterer Amnesty Internationals holdning. Eftertryk med kildeangivelse er kun tilladt efter forudgående aftale med redaktionen.

Miljøcertificeret: Svanemærke godkendt

Amnesty International

Gammeltorv 8, 4. og 5. sal
 1457 København K
 Tlf. 33 45 65 65
 Fax 33 45 65 66
 www.amnesty.dk
 amnesty@amnesty.dk

Forside:

Demonstranter venter på
 præsident Recep Erdogan på
 Kizilay Square i Ankara den
 17. juli – to dage efter kup-
 forsøget i Tyrkiet.

Foto: Polfoto

DONALD I OMKLÆDNINGSRUMMET

Amnestys redaktør:
 Ole Hoff-Lund

Det, der indtil i sommer virkede fuldstændig utænkeligt, er i dag virkelighed: Den republikanske reality-stjerne og milliardærsøn Donald Trump bliver USA's 45. præsident. Den nye tidsregning begynder den 20. januar 2017, hvor Trump overtager embedet som verdens mest magtfulde mand, mens Barack Obama takker af efter otte år på posten.

Overgangen bliver på mange måder en gyser. For når vi taler om Donald Trump, taler vi om manden, der har lovet at opføre en uigen-nemtrængelig mur langs grænsen til Mexico for at holde migranter og flygtninge ude. Manden, der vil smide omkring tre millioner mi-granter ud ad landet og indføre et totalt stop for, at muslimer kan rejse ind i USA. Manden, der ikke bare vil bevare Guantánamo-fangelejren, men fylde den op igen, og som har erklæret, at han er tilhænger af waterboarding – men at torturmetoden ikke er barsk nok. Manden, der truede med ikke at ville anerkende resultatet af præsidentvalget, hvis han tabte, og ville sende sin modkandidat Hillary Clinton i fængsel. Og så er det manden, der vil sikre, at den næste amerikanske høje-steretsdommer er modstander af både abort og våbenkontrol.

Donald Trumps simple løsninger på globaliseringens komplekse pro-blemstillinger har haft bred appel. Men taktikken har i høj grad også handlet om at udpege syndebukke, som frustrerede borgere kan lade deres vrede gå ud over: Muslimer, latinoer og flygtninge. Trump har fremsat utallige fejlagtige påstande under valgkampen – både via favo-ritmediet Twitter og på vælgermøder – og samtidig angriber han store medier som New York Times for løgn og manipulation. Parallellen til Partiets tre slagord i George Orwells fremtidsroman 1984 er nærlig-gende: ”Krig er fred, frihed er slaveri, uvidenhed er styrke”.

For Amnesty er valget af Trump ikke nogen spøg. Der er alvorlig ri-siko for, at han trækker USA ind på en kurs, hvor respekten for men-neskerettighederne daler yderligere. Trumps kampagne var præget af en giftig retorik baseret på xenofobiske, sexistiske og andre hadefulde kommentarer. På den måde ligger Donald Trump på linje med flere andre statsledere, der med deres mangel på respekt for minoriteter og kritikere opildner til had og overgreb – deriblandt Vladimir Putin i Rusland, Recep Erdogan i Tyrkiet og Rodrigo Duterte i Filippinerne.

”Grab them by the pussy”
 Donald Trump

Den kommende præsident har pralet med, at han i kraft af sin rigdom og berømmelse har fri adgang til – når han møder en kvinde – at ”grab them by the pussy”. Et dusin kvinder har anklaget ham for seksuelle overgreb, men han har nedtonet de kvindefjendske kommentarer med, at det er sådan mænd snakker i omklædningsrummet. Man må håbe for amerikanerne – og for resten af verden – at Trump lægger sit image fra sig i omklædningsrummet, inden han trækker i arbejdstøjet og sender sit første tweet fra Det Hvide Hus. ☞

- 04 Nyheder fra hele verden
- 08 Tyrkiet efter kuppet
- 10 Heksejagten i Tyrkiet
- 12 Syriske flygtninge strandet i Istanbul
- 16 Tyrkiet fordriver 350.000 kurdere
- 24 Oliver Stone: Benåd den mand
- 26 Sort mandag i Polen
- 28 Det sorte IS-flag vajer i Filippinerne
- 32 Kunst mod krig
- 34 Kemiske angreb i Darfur
- 36 Amnesty LIVE
- 37 Tak for din støtte i 2016

16

24

Foto: Scampix

8 TEMA Tyrkiet efter kuppet

Siden kupforsøget i Tyrkiet i sommer har præsident Recep Erdogan indledt en regulær heksejagt på politiske modstandere, kritiske medier og anderledes tænkende. Titusindvis af offentligt ansatte er blevet udrenset, 35.000 mennesker sidder fængslet, over 160 medier er blevet lukket, og ledende parlamentsmedlemmer er blevet arresteret som følge af beskyldninger om at støtte terrorgrupper og kupmagere. Samtidig har Tyrkiet optrappet den væbnede konflikt med kurdiske grupper i den sydøstlige del af landet, hvor 350.000 mennesker er drevet fra hus og hjem. AMNESTY har besøgt Tyrkiet i undtagelsestilstand.

Det tidligere fængsel Kærshovedgård skal huse 68 personer på tålt ophold, som ifølge Inger Støjberg (V) skal have det så utåleligt som overhovedet muligt.

Foto: Ole Hoff-Lund

ØGET PRES PÅ REGERINGEN OM TÅLT OPHOLD

Efter artiklerne om tålt ophold i seneste nummer af AMNESTY har advokat Christian Dahlager stævnet Integrationsministeriet.

Da advokat Christian Dahlager i 2012 fik Højesterets ord for, at det var ulovligt at fastholde hans klient på tålt ophold, forventede han, at det ville resultere i en generel lempelse af reglerne for personer på tålt ophold.

Iraneren Elias Karkavandi havde været på tålt ophold i Sandholmlejren i fem år, da Højesteret fastslog, at det var et uproportionalt indgreb i hans bevægelsesfrihed og i strid med Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Men i stedet er regeringen og Folketinget gået den stik modsatte vej ved at stramme reglerne endnu mere, og det vækker kritik fra advokaten, der førte sagen dengang:

”Jeg synes, det er forkasteligt. Det er en mærkelig undergravning af vores retssystem, at man ikke længere respekterer Højesterets ord. Myndighederne bør af egen drift gå ind og se på de andre sager. Jeg tror med sikkerhed, jeg kan sige, at der i hvert fald er 50 andre på tålt ophold, der bør løslades”, siger Christian Dahlager.

Ny retssag på vej

AMNESTY satte i det seneste nummer fokus på tålt ophold, og på den baggrund har Christian Dahlager nu stævnet Integrationsministeriet i sagen om en iraner, der har været på tålt ophold i otte år og har kone og to små børn.

De nye stramninger er ifølge Christian Dahlager ulovlige, fordi de vil skabe fængselslignende tilstande. De 68 personer på tålt

ophold har udstået deres straf, men kan ikke udvises, fordi de risikerer tortur eller dødsstraf i hjemlandet. I gennemsnit har de været på tålt ophold i seks år – men nogle helt op til 20 år.

”Der er kommet en retstilstand, hvor man kan være på tålt ophold uendeligt. Der er ikke nogen mulighed for at komme fri af det. Og det er jo et princip, vi har forladt i de demokratiske lande for længe siden”, siger Christian Dahlager.

Så utåleligt som muligt

Integrationsminister Inger Støjberg (V) og et flertal i Folketinget har aftalt, at forholdene for de 68 personer på tålt ophold skal være ”så utålelige som overhovedet muligt”, og at de ikke skal have mulighed for at opretholde et ”mere eller mindre almindeligt familieliv”. Derfor bliver de i disse måneder sendt til det tidligere fængsel Kærshovedgård i Jylland under skærpede regler og langt væk fra familie og venner.

Regeringen understreger i lovforslaget, at det handler om at få ”styrket kontrol med udlændinge på tålt ophold og kriminelle udviste, herunder indførelse af underretningsspligt, skærpet straf, afsoning i fodlænke og særlig adgang til varetægtsfængsling”.

Mere belastende end fængsel

Amnesty har afgivet et stærkt kritisk høringsvar til forslaget og efterlyser en klar stillingtagen til højesteretsdommen fra 2012.

”Lovforslaget er med omhu støvsuget for enhver overvejelse om, hvad Karkavandidommen bør have af konsekvenser for fremtidig praksis og ikke mindst om baggrunden for, at hverken den nuværende eller den forrige regering fandt, at højesteretsdommen gav anledning til generelle lovændringer og justeringer af praksis for tålt ophold”, siger Amnestys jurist Claus Juul, der mener, at de nye regler kan sidestilles med frihedsberøvelse.

Han fremhæver, at de indsatte skal afsone med fodlænke i deres værelser, hvis de bryder reglerne om daglig meldepligt hos politiet og opholdspligt i Kærshovedgård, og at det kun er tilladt at forlade værelset tre gange om dagen i én time i forbindelse med måltider i den fælles spisesal.

”Efter Amnestys opfattelse må tålt ophold i Kærshovedgård alt andet lige anses for mere belastende end en traditionel fængselsstraf”, siger Claus Juul.

Også Folketingets Ombudsmand, Jørgen Steen Sørensen, er kritisk. I 2014 opfordrede han Folketinget til at gennemtænke, hvorvidt det var nødvendigt at opretholde regler, der var så ”stærkt belastende og begrænsende for almindelig livsførelse”.

”Vi kan konstatere, at forholdene for mennesker på tålt ophold er blevet gennemtænkt op til flere gange, men det er sket med en anden konklusion, nemlig at forholdene skulle skærpes yderligere”, siger Jørgen Steen Sørensen til AMNESTY. ☐

\$ 492.000.000

USA's erstatning til 17 indianerstammer i mangeårig strid om retten til land.

YAZIDI-KVINDER VAR SEXSLAVER HOS ISLAMISK STAT

Omverdenens forfærdelse var stor, da det for to år siden kom frem, at tusindvis af yazidiskvinder bliver holdt som sexslaver i Irak af den væbnede gruppe, der kalder sig Islamisk Stat (IS). Piger og kvinder bliver bortført, tvangsgiftet med krigere og tvunget til at føde deres børn.

De kvinder, som er sluppet fri – enten ved at flygte eller gennem svimlende høje løsesummer – kæmper med traumer, og flere har begået selvmord.

16-årige Nour blev i to år holdt som fange af IS og fødte en datter i fangenskab. Det lykkedes hende at flygte, men hendes tre søstre er stadig fanget. Til Amnesty fortæller hun:

“For dem var vi bare vantro, som de kunne gøre med, hvad

Foto: Scampix

Den 21-årige yazidiskvinde Basee talte i FN's Sikkerhedsråd sidste år.

de ville. Det var så ydmygende. Vi blev spærret inde, og de gav os ingen mad. De tæskede os alle sammen, selv de små børn. De købte og solgte os og gjorde med os, hvad de

ville. For dem var vi slet ikke mennesker”.

Amnesty opfordrer det internationale samfund til at yde akut hjælp og støtte til de løsladte kvinder og piger.

” *Gå ad helvede til*

Filippinernes præsident Duterte til USA's præsident Obama, der har kritiseret de mange tusinde drab på civile i landets narkokrige.

NOBELPRIS TIL COLOMBIAS PRÆSIDENT

Årets Nobelpris gik til Colombias præsident Juan Manuel Santos for hans indsats for at afslutte landets mere end 50 år lange og blodige borgerkrig. Konflikten mellem regeringen og oprørsgruppen FARC menes at have kostet 267.000 mennesker livet og drevet 6,9 millioner på flugt.

Et snævert flertal i befolkningen valgte i oktober at forkaste en fredsaf tale, men med Nobelprisen håber man, at presset for

en vedvarende fred bliver opretholdt.

”Vi håber, at Nobelprisen vil holde parterne fast på at skabe en endelig fredsaf tale, der sikrer ofrenes ret til at få sandheden frem og til at opnå retfærdighed og kompensation”, siger Salil Shetty, Amnestys generalsekretær.

Ved redaktionens slutning var der netop indgået en ny fredsaf tale mellem FARC og regeringen.

Foto: Scampix

Colombias præsident Santos (tv) og FARC-leder Rodrigo Londono giver hånd i Havana.

AMNESTY: BENÅD SNOWDEN

Edward Snowden risikerer årtier i fængsel for at have forsvaret menneskerettighederne ved at afsløre ulovlig masseovervågning. Derfor bør USA's præsident Barack Obama benåde ham, inden han overlader nøglerne til Det Hvide Hus til Donald Trump.

Det er opfordringen fra Amnesty, der har lanceret en global underskriftindsamling sammen med American Civil Liberties Union (ACLU) og Human Rights Watch. Lige siden Snowdens afsløringer i 2013 har Amnesty krævet, at den amerikanske regering fratager anklagerne mod ham, fordi Snowden med en fortid i efterretningstjenesten NSA handlede i offentlighedens interesse.

Som en konsekvens af afsløringerne har den amerikanske kongres begrænset regeringens mulighed for at overvåge. Men Snowden lever stadig i eksil i Rusland og risikerer i USA at blive tiltalt efter landets spionagelov. Du kan skrive under på en appel til Obama på amnesty.dk/snowden

SHOUX-INDIANERE VIL BREMSE OLIESELSKABER

Mens amerikanske olieelskaber er i fuld gang med at bygge en 1.800 kilometer lang olierørledning gennem North Dakota, forsøger de oprindelige folk fra indianerreservaterne i området at forhindre ødelæggelsen af deres hellige land.

Siden den 15. august, hvor Standing Rock Sioux Tribe udsendte et nødråb til

alle oprindelige folk i USA, er tusindvis af aktivister strømmede til for at opbygge protestlejren Oceti Sakowin Camp. Derfra forsøger de med fredelige midler at bremse byggeriet af Dakota Access Pipeline (DAPL) og ikke mindst den mulige forurening af drikkevand, miljø og Missouri River.

”Det er en trussel mod vores levevis, vores vand, folk og land”, lyder det fra Standing Rock Sioux Tribe.

Politi og private sikkerhedsvagter har i flere tilfælde slået hårdt ned på de fredelige demonstranter, og det har fået Amnesty USA til at sende observatører til området.

Grafik: Amnesty

TI LANDE HUSER OVER HALVDELEN AF VERDENS FLYGTNINGE

Ti af verdens lande – der tilsammen bidrager med mindre end 2,5 procent til det globale BNP – står med ansvaret for at huse 56 procent af verdens flygtninge, mens de rige lande svinger deres ansvar. Sådan lyder det fra Amnesty i en ny rapport, der konkluderer, at nabolandene til Syrien og Irak er så pressede, at de ikke kan tage imod flere mennesker på flugt.

”Det er på tide, at de politiske ledere får taget hul på en seriøs og konstruktiv debat om, hvordan vores samfund skal de hjælpe de mennesker, der er blevet tvunget til at forlade deres hjem på grund af

krig og forfølgelse. De bliver nødt til at forklare, hvorfor verden kan redde banker, udvikle nye teknologier og udkæmpe krige, men ikke er i stand til at finde sikre hjem for 21 millioner flygtninge, der blot udgør 0,3 procent af verdens befolkning”, siger Amnesty generalsekretær, Salil Shetty.

Krigen i Syrien har medført, at der nu bor 1,1 millioner syriske flygtninge i Libanon – et land med en befolkning på 4,5 millioner mennesker. Jordan huser mere end 650.000 syrere på flugt, mens Tyrkiet har taget imod 2,5 millioner flygtninge.

Vi vil se kritisk på Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Lars Løkke Rasmussen (V) i Folketingets åbningstale.

Mens Rusland og Syrien sønderbomber Aleppo, truer USA med at trække sig fra fredsforhandlingerne.

5.995.853,95

Beløb, som staten har brugt på advokater for at forhindre 23 irakere i at søge erstatning for tortur.

REGERINGEN VIL UDFORDRE KONVENTIONER

Efter måneders til- løb har regeringen gjort alvor af truslen om at udfordre Den Europæiske Menneskerettighedskonvention. Derfor har den nedsat en task force, der skal forsøge at få opbakning fra Europarådets medlemslande til at ændre den måde, som konventionen anvendes på.

Foto: Scampix

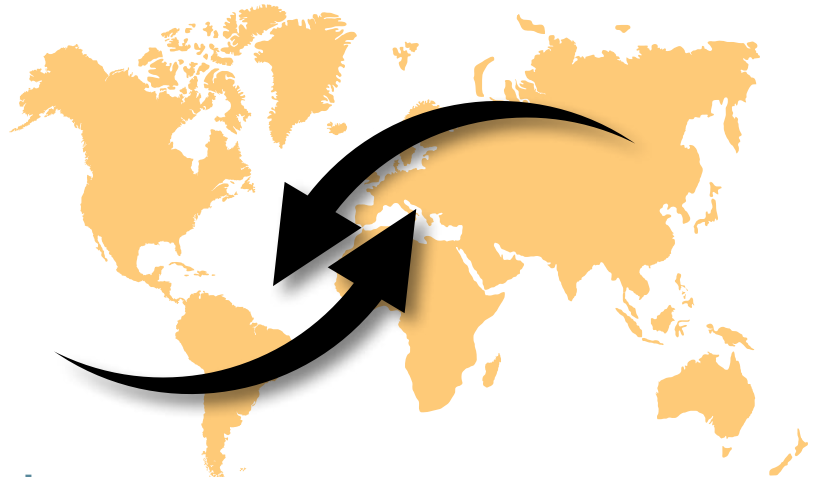
Ifølge regeringen har konventionen undergået en udvikling, hvor den har bevæget sig så langt væk fra det, der oprindeligt var udgangspunktet, at der er behov for at stramme op.

”Konventioner er ikke uforanderlige. De er udtryk for politiske forhandlinger og kompromiser. Derfor er det vigtigt, at vi ikke nærer berøringsangst”, siger justitsminister Søren Pind (V) til Ritzau.

Til gengæld har regeringen opgivet at ændre FN's Flygtningekonvention, som Venstre ellers har betegnet som ”forældet”, fordi den angiveligt forhindrer Danmark i at føre en endnu strammere flygtningepolitik.

”Regeringen mener ikke, at der i forhold til Flygtningekonventionen er tale om en fortolkning, der er kommet ud af trit med de oprindelige intentioner”, skriver integrationsminister Inger Støjberg (V) i et svar til Folketinget.

FREMSKRIDT – TILBAGESKRIDT

- + Arij Shakra får sin mand og tre børn til Danmark fra Syrien. Hun er en af de fem syriske flygtninge, der i maj sagsøgte staten for at få underkendt loven, som udskyder retten til familiesammenføring i tre år.
- + Forholdene for udlændinge i Vridsløselille er markant forbedret efter kritik fra ombudsmanden. Fangerne er ikke længere låst inde i fængselsceller og har fået adgang til aktiviteter og fællesrum. Det var Amnesty's Lægegruppe, der rejste sagen i februar.
- + Kenyas præsident Uhuru Kenyatta har benådet 2.655 mænd og 92 kvinder, som sidder på dødsgangen i landets fængsler. Dødsdommene er nu ændret til livstidsdomme.
- + Gambia forlader Den Internationale Straffedomstol (ICC) som det tredje afrikanske land efter Sydafrika og Burundi. Alle tre lande kritiserer ICC for kun at retsforfølge afrikanere.
- + Hviderusland har gennemført den første henrettelse i halvandet år. Det sker, efter at EU i februar hævdede sanktioner mod landet, som er det eneste i Europa med dødsstraf.
- + Saudi-Arabien, Kina og Egypten, der alle begår omfattende krænkelse af menneskerettighederne, blev stemt ind som medlemmer af FN's Menneskerettighedsråd sidst i oktober. Rusland blev overraskende ikke stemt ind.

Man må nogle gange være parat til at gøre ting, som måske ikke ser så pænt ud på TV.

Martin Henriksen (DF) om Australiens umenneskelige behandling af flygtninge på øen Nauru.

Foto: Scampix

GUANTÁNAMOS MEST TORTUREREDE FANGE ER FRI

En af de længst siddende fanger i USA's berygtede

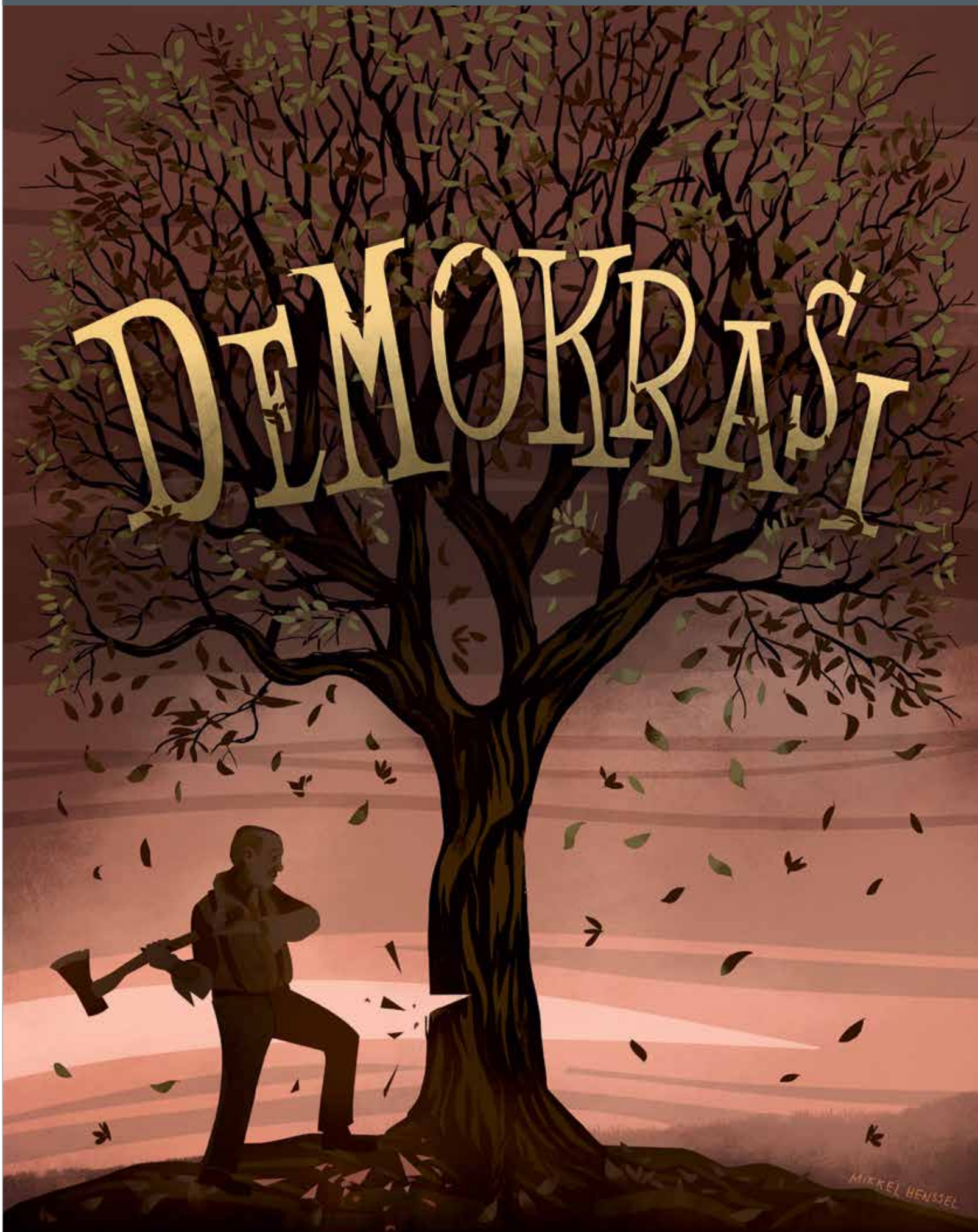
Guantánamo-fangelejr, Mohamedou Slahi, blev i oktober løsladt uden sigtelse, og han er nu genforenet med sin familie i Mauretania. Slahi blev fløjet til fangelejren i 2003 og omtales af eksperter som ”den mest torturerede mand i Guantánamo”.

Under et pressemøde efter sin hjem-

komst takkede Mohamedou Slahi de mange mennesker, der har arbejdet for hans løsladelse:

”Jeg tilgiver alle for den mishandling og uretfærdighed, jeg har været udsat for”.

Med hjælp fra advokater lykkedes det i 2015 at udgive bogen ”Dagbog fra Guantánamo” med Slahis detaljerede beskrivelser af den mishandling og tortur, han var udsat for.

MICKEL HENSSEL

Tyrkiet efter kuppet

Titusindvis af offentligt ansatte er blevet udrenset, over 160 medier er blevet lukket, og ledende parlamentsmedlemmer er fængslet i jagten på de formodede kupmagere, der i juli forsøgte at afsætte Tyrkiets præsident Recep Erdogan. Samtidig har Tyrkiet optrappet den væbnede konflikt med kurdiske grupper i den sydøstlige del af landet, hvor 350.000 mennesker er drevet fra hus og hjem. AMNESTY har besøgt Tyrkiet i undtagelsestilstand.

Det var helt tydeligt, at Tyrkiets præsident Recep Tayyip Erdogan befandt sig i en ekstremt presset situation, da han blev interviewet af CNN Türk midt om natten den 15. juli. Fra en ukendt lokation havde han ringet studieværten op via Facetime på sin iPhone. Den kvindelige studievært Nevsin Mengü sad nu og holdt sin egen telefon op foran kameraet, mens Erdogan talte til folket.

Få timer forinden havde militæret afspærreret dele af Istanbul og hovedstaden Ankara med kampvogne, og kampfly fløj lavt hen over byen. De statslige tv-kanaler var blevet overtaget af kupmagerne, men via det utraditionelle CNN-interview opfordrede Erdogan de 80 millioner tyrkere til at komme ud i de nattemørke gader og protestere.

Titusindvis af indbyggere strømmede ud for at forsvare republikken, og da morgenen kom, var kupmagerne overmandet. 290 mennesker mistede livet, og over 2.000 blev såret.

Erdogans jernnæve

Siden kupforsøget har Tyrkiet været i undtagelsestilstand. Erdogan var hurtig til at udpege sin gamle allierede, Fethullah Gülen, som kupmager. Gülen hjalp Erdogan til magten i 2002, men siden er de raget uklar, og den tidligere imam bor i dag i USA, som nægter at udlevere ham på grund af manglende beviser.

Imens har Erdogan indledt en nådesløs jagt på påståede sympatisører til Gülen. Over

100.000 offentligt ansatte er blevet fyret eller suspenderet fra deres arbejdspladser, og over 35.000 mennesker er blevet arresteret. Samtidig er mindst 169 medier blevet lukket, og 112 journalister er fængslet under anklage for at støtte terrorbevægelser.

Tramper på menneskerettigheder

Amnesty Internationals researchere i Tyrkiet følger udviklingen og advarer præsident Erdogan om at fortsætte sit brutale angreb på demokratiske institutioner, medier og politikere:

”Vi er vidner til et nedslag af exceptionelle dimensioner i Tyrkiet i øjeblikket. Det er forståeligt og rimeligt, at regeringen ønsker at straffe de ansvarlige for det blodige kupforsøg, men myndighederne skal ikke bruge undtagelsestilstanden til at trampe på menneskerettighederne”, siger Amnestys researcher, Andrew Gardner.

Amnesty har dokumenteret tortur og voldtægt af fanger efter kuppet og har opfordret Erdogan til at droppe en række af de nye undtagelsesbestemmelser. Særligt tre af dem er problematiske i forhold til at sikre fangerne mod overgreb: Mistænkte kan tilbageholdes i 30 dage uden at blive stillet for en dommer, varetægtsfængslede har ikke krav på en advokat de første fem dage og kan ikke selv vælge forsvarer, og politiet har ret til at være til stede, når de fængslede mødes med advokater eller rådgivere.

Både Amnesty og EU har gentagne gange opfordret Tyrkiet til at revidere sin terrorlovgivning, der med sine meget brede bestemmelser kan omfatte næsten ethvert tilløb til protest eller kritik.

I november udsendte EU en fælles erklæring, der opfordrer Erdogan til at genetablere en politisk dialog med oppositionsgrupper og sikre demokratiet og respekten for menneskerettighederne.

”Alt det, som de tyrkiske myndigheder gør i dag, får mig til at tro, at Tyrkiet i sidste instans ikke er parat til at respektere de europæiske normer”, siger EU-Kommissionens formand, Jean-Claude Juncker.

Men samtidig har EU gjort sig dybt afhængig af Tyrkiet som dørmand for at stoppe de syriske flygtninge, der vil til Europa. Præsident Erdogan har flere gange truet med at opsige den kontroversielle aftale og give de omkring 2,7 millioner flygtninge fri adgang til Europa.

Da flere EU-lande, herunder Danmark, indkaldte Tyrkiets ambassadører til samtaler efter arrestationen af 12 parlamentsmedlemmer fra det kurdiske parti HDP, reagerede Erdogan med beskyldninger om, at Europa beskytter kurdiske terrorister.

”Jeg er ligeglad med, om de kalder mig diktator eller andre ting. Det går ind ad det ene øre og ud ad det andet. Det, der betyder noget, er, hvad mit folk kalder mig”. ☺

Siden det mislykkede kupforsøg i Tyrkiet i sommer har præsident Erdogan indledt en udrensning af politiske modstandere, medier og det kurdiske mindretal. Over 100.000 offentligt ansatte er blevet afskediget, og mindst 35.000 er arresteret på formodninger om at stå i ledtog med kupmagerne. Imens taler Erdogan åbent om at genindføre dødsstraffen.

Foto: Scampix

HEKSEJAGTEN I TYRKIET

Der går ikke en dag, uden at tyrkisk politi anholder lærere, dommere, embedsmænd, militærfolk, politibetjente eller journalister.

Små tyrkiske medier publicerer dagligt et overblik over undtagelsestilstandens nyeste ofre i Tyrkiet, hvor præsident Recep Tayyip Erdogan siden kupforsøget den 15. juli har indledt en omfattende heksejagt på politiske modstandere og anderledes tænkende samt ikke mindst den store kurdiske minoritet i det sydøstlige Tyrkiet.

Men allerede inden kupforsøget var Erdogan en fjende af landets uafhængige medier. Præsidenten er berygtet for sine personlige opkald til landets avisredaktører, som blev bedt om at afskedige kritiske journalister, der havde stukket næsen for langt frem. De adlød for det meste uden brok.

På samme måde har Erdogan i de seneste år fyret dommere, anklagere og politifolk, der efterforskede korrupsionsanklager mod topledelsen i præsidentens Retfærdigheds- og Udviklingsparti (AKP).

I marts blev landets største avis, Zaman, uden varsel overtaget af staten, som driver den videre, bare med en ny og regeringsvenlig profil. Også sociale medier som Twitter og

Facebook har flere gange været forsøgt lukket ned.

Pressefriheden gik i sort

Men hvis pressefriheden i Tyrkiet var mørklagt før, så gik den helt i sort den 31. oktober, hvor chefredaktøren for landets største uafhængige avis, Cumhuriyet, blev anholdt sammen med 13 andre journalister. 15 andre medier blev lukket ned samme dag ved et dekret fra Erdogan – primært kurdiske aviser og nyhedsmedier, herunder et medie, der drives af kurdiske kvinder.

Arrestordrerne er angiveligt udstedt, fordi journalisterne mistænkes for at have tilknytning til Fethullah Gülen – den eksilerede prædikant, som den tyrkiske regering hårdnakket beskylder for at stå bag det mislykkede kup i juli.

” At stole på retsvæsenet ville svare til at stikke sit hoved ind i en guillotine.

Can Dündar, tidligere chefredaktør for Cumhuriyet

I forvejen var Cumhuriyet's tidligere chefredaktør, Can Dündar, i maj blevet idømt seks års fængsel for at afsløre statshemmeligheder i en række artikler, der dokumenterede, at den tyrkiske efterretningstjeneste MIT leverer våben til islamistiske grupper i Syrien. Forinden var Can Dündar rejst i eksil, og han menes at opholde sig i Tyskland.

I et afskedsbrev til avisens læsere skrev han, at Tyrkiet er i gang med den ”den største heksejagt i landets historie”, og at han ikke vender hjem, før undtagelsestilstanden er ophævet:

”At stole på retsvæsenet ville svare til at stikke sit hoved ind i en guillotine”.

Ny grænse overskredet

Noget tyder på, at Can Dündar har ret, for angrebet på Cumhuriyet var kun en smagsprøve på, hvor langt Tyrkiets regering er villig til at gå for at fjerne de påståede fjender af styret.

Fire dage senere vågnede den tyrkiske befolkning op til et nyt chok, da myndighederne i ly af natten arresterede 11 parlamentsmedlemmer fra det kurdiske parti HDP, der er landets tredjestørste parti med 59 af de 500 pladser i parlamentet. Blandt de anholdte er de to

Tidligere chefredaktør for avisen Cumhuriyet, Can Dündar, er flygtet ud af landet.

112 JOURNALISTER I FÆNGSEL

Mindst 112 journalister er blevet fængslet i Tyrkiet efter kuppet, og 169 medier er lukket af staten. De er mistænkt for at støtte terrororganisationer – i dette tilfælde enten Det Kurdiske Arbejdsparti (PKK) eller imamen Fethullah Gülen, der opholder sig i USA.

Skriv til Tyrkiets premierminister Binali Yıldırım og kræv, at journalisterne bliver løsladt omgående. Send en e-mail til:

ozelkalem@basbakanlik.gov.tr

partiledere Selahattin Demirtas og Figen Yüksekdag, der forinden fik ransaget deres hjem.

Anholdelserne skete, fordi politikerne angiveligt har nægtet at afgive vidneforklaringer i sager, der omhandler forbrydelser forbundet til "terrorpropaganda". Præsident Erdogan har tidligere sagt, at de to HDP-ledere burde fratages deres politiske immunitet for at have begået overtrædelser af forfatningen, og han beskylder HDP for at have tilknytning til den militante kurdiske gruppe PKK.

Anholdelserne sendte chokbølger gennem EU, og herhjemme indkaldte udenrigsminister Kristian Jensen (V) den tyrkiske ambassadør i Danmark til en samtale om tilbageholdelserne. To uger senere lukkede myndighederne 370 organisationer, der arbejder med børn, kvinder og retshjælp i de kurdiske områder.

Rigmænd kontrollerer medierne

Siden kuppet er mindst 169 kritiske medier blevet lukket, og mindst 112 journalister sidder nu bag tremmer. Tyrkiet er rykket ned på en placering som nummer 151 på pressefrihedsindekset fra Reporters Without Borders (RSF), der kalder Tyrkiet for "verdensmester i fængslede journalister".

RSF har også kortlagt ejerforholdene blandt de store tyrkiske medier, og den viser, at præsident Erdogan er tæt forbundet med de rigmænd, der kontrollerer medierne. De fleste medieejere har også store pengeinteresser inden for andre sektorer som energi, transport og byggeri, og de tildeles jævnligt milliardkontrakter på store statslige opgaver. Af samme grund, fastslår RSF, er disse medier tilbageholdende med at kritisere Erdogan:

"Det er meget vanskeligt at finde en mediemogul i Tyrkiet, som ikke har haft Erdogan med til et familiebryllup", skriver RSF.

En af dem er Ethem Sancak. Han stiftede i 1980'erne et lille biotekselskab, som siden er vokset til en international concern inden for medicinalbranchen inklusiv en kæde af privathospitaler. Han ejer også firmaet BMC, som blandt andet producerer kampvogne og vandkanoner og har vundet store kontrakter med den tyrkiske hær. Sideløbende har han opkøbt tre aviser, tre tv-kanaler, to radiostationer og to magasiner samt adskillige nyhedssites.

Men som RSF påpeger, så er Ethem Sancak også erklæret tilhænger af Recep Erdogan:

"Han er berømt for sine udtalelser om, at han er 'forelsket' i Erdogan, at han ville ofre sin familie for ham, og at han er gået ind i mediebranchen alene for at støtte ham".

Dødsstraf på vej tilbage

Sammen med Amnesty International, Human Rights Watch og en stribe andre organisationer skrev Reporters Without Borders i oktober en appel til præsident Erdogans regering, hvor de indtrængende opfordrede til at ophæve en række af bestemmelserne i undtagelsestilstanden, som har ramt både medier og civilsamfundet hårdt. Alligevel blev undtagelsestilstanden forlænget med tre måneder, så den gælder til midten af januar.

"Vi ser med stigende bekymring på den vidtrækkende, nærmest grænseløse magt, som er blevet udøvet af de tyrkiske myndigheder gennem de første tre måneder af undtagelsestilstanden, og som bringer grundlæggende principper for beskyttelsen af retsstaten og menneskerettighederne i fare", skriver de 26 organisationer.

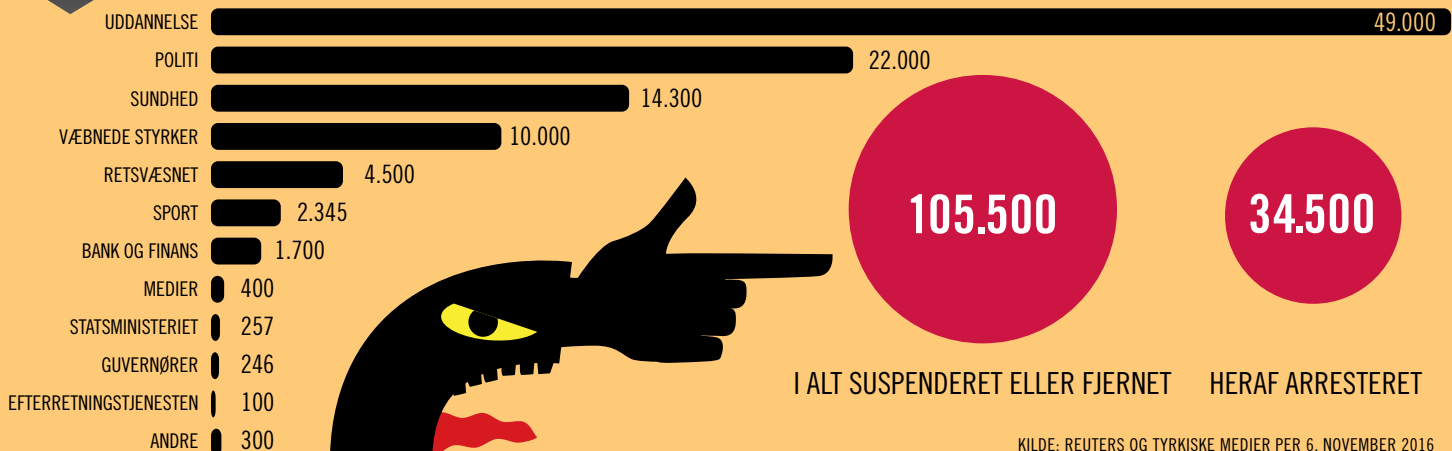
I mellemtiden er den tyrkiske regering på vej med et udkast til en ny forfatning. Målet med forfatningen er at give præsidenten større magt – og udkastet rummer også et forslag om at genindføre dødsstraffen, som ellers blev afskaffet i 2004. Det sker ifølge Erdogan for at imødekomme et stærkt ønske fra befolkningen:

"Vi sender snart forslaget til behandling i parlamentet. Det, som betyder noget, er, hvad folket siger. Ikke hvad Vesten tænker. Har de ikke også dødsstraf i USA? I Rusland? I Kina?"

Siden kupforsøget den 15. juli har Tyrkiet arresteret, fyret og suspenderet tusindvis af offentligt ansatte på tværs af sektorer i det tyrkiske samfund.

Afskedigede eller suspenderede efter sektor

TYRKIETS UDRENSNING

KILDE: REUTERS OG TYRKISKE MEDIER PER 6. NOVEMBER 2016

Syriske flygtninge er strandet i Istanbul

Tyrkiet har taget imod 2,7 millioner syriske flygtninge, men de modtager intet at leve for, og de fleste må selv skaffe husly. Almindelige rettigheder og garantier for fremtiden lever de uden. AMNESTY har mødt Abdelkhader, som forsørger 11 familiemedlemmer for sin indtægt på 3.000 kroner om måneden.

Helt derude, hvor Istanbul med sine 15 millioner mennesker er blevet til marker og enge, bor en syrisk familie fra Aleppo. De er far, mor, søn og ni søstre i alderen fire til 18 år. Men det er sønnen Abdelkhader Guneid på 20 år, der med en løn på 3.000 kroner om måneden for tekstilarbejde tjener pengene til deres overlevelse.

Hans far har fået en blodansamling i hjernen og har synsforstyrrelser og lammelser, så han kan ikke arbejde, og familien er så konservativt indstillet, at de ti kvinder i familien ikke må. For som Abdelkhaders far, Mahmoud Guneid, siger:

”Hvis jeg lader kvinderne arbejde, så mister min familie respekten for mig”.

Det er overladt til Abdelkhader (th) at skaffe en indtægt og brød på bordet for sin far, mor og ni søstre, der alle er flygtet fra Syrien. Faderen er syg og kan ikke arbejde.

Foto: Guy Martin

TRE MILLIONER FLYGTNINGE

Tyrkiet huser cirka 2,7 millioner syriske flygtninge og 300.000 fra Irak. De har gæstestatus i landet, men kan ikke få egentligt asyl.

I 2015 søgte omkring 370.000 syrere asyl i Europa, langt de fleste i Tyskland. Siden er grænserne mellem landene på Balkan lukket, så det ikke længere er muligt for store flygtningestrømme at komme den vej.

Samtidig har EU og Tyrkiet aftalt en øget patruljering på Det Ægæiske Hav, så det bliver sværere at flygte til de græske øer. Det har ført til at dramatisk fald i antallet af ankomster fra i gennemsnit 5.000 om dagen sidste efterår til 100 om dagen dette efterår.

Tyrkiet er lovet penge og visumfrihed fra EU til gengæld for at modtage afviste, syriske asylansøgere og truer med at rive aftalen itu, hvis ikke visumtvangen ophæves inden nytår.

På en af efterårets sidste lune og solrige dage fortæller familien om deres vanskelige situation 1.200 kilometer hjemmefra. Mens mange flygtede syrere er rejst videre til Europa, og nogle stadig drømmer om det, så er andre fast besluttet på at blive i Tyrkiet og få det til at fungere her.

Hverken i Europa eller Tyrkiet er flygtningelivet ligetil, men her ved de i det mindste, hvad de har, og her er plads til den konservatisme, de kalder 'traditioner'. Det føles også tæt på Syrien, som de håber at vende tilbage til.

"Hvis vi tager til Europa, ved jeg ikke, om jeg kan bevare kontrollen, og om vi kan leve med vores traditioner, eller om jeg må give slip", siger Mahmoud Guneid, 47.

"Da vi flygtede, tænkte vi bare på at tage til Tyrkiet, ikke Istanbul. Det er meget langt væk fra Syrien. Vi ville gerne være tæt på, for vi håber snart at vende tilbage".

Langt fra centrum

Kun omkring 300.000 af de 2,7 millioner syriske flygtninge i Tyrkiet lever i egentlige flygtningelejre. De, der gør, får telte eller beboelsescontainere at bo i, hævekort at købe mad for og skolegang til børnene. Men alle de andre, der som familien Guneid bor uden for lejrene, må i det store hele klare sig selv, og for deres vedkommende vil det sige et utæt hus, hvor ydermuren skaller af, og vinduerne ikke lukker tæt.

Kvarteret, de bor i, hedder Yayla og ligger så langt fra centrum, at man først må med metro og derfra skifte til et tog, køre med til togets sidste stop og tage en minibus i 15 minutter til endestationen og så gå et par minutter for at nå familiens hus.

Man kan ikke høre storbyen, men fra en bakketop oven for huset kan man se den ligge og stråle i solskinnet på den anden side af marker og bakker.

Ingen rettigheder

Tyrkiet har en undtagelse fra Flygtningekonventionen, der gør, at landet ikke giver asyl til statsborgere fra ikke-europæiske lande. De mange syrere har derfor ikke de rettigheder og garantier, der følger med asyl, men må nøjes med den beskyttelse, der ligger i den særlige gæstestatus, Tyrkiet har givet dem.

Den er ikke bundet op på nogen konvention og kan derfor ændres og annulleres, hvis den politiske overbevisning skifter. Flygtningene har heller ingen garanti for hjælp til at klare sig eller at til blive integreret i det tyrkiske samfund.

Indtil videre er der intet, der tyder på, at

Tyrkiet er ved at trække hjælpen til syrerne tilbage, og landet har fået ros for i lang tid at have holdt grænserne åbne og for at tage imod de mange gæster. Men hvor langt gæstfriheden rækker, kan ingen sige.

En dyr blindtarm

En del af den støtte, den tyrkiske regering giver, er adgang til gratis lægehjælp. Men som familien Guneid har fundet ud af, kræver det både tid, tålmodighed og penge at få den hjælp. Selv om den er gratis.

"Jeg havde blindtarmsbetændelse, men på hospitalet sagde de, at jeg bare skulle gå hjem og vente. Så ville de ringe til mig, når de havde tid til operation. Men jeg var bange for at vente, for folk dør af den slags, så jeg tog på et privathospital og fik den fjernet", siger Mahmoud og viser arret frem.

Det kostede familien for 1.100 lira svarende til 2.500 kroner.

"Det offentlige hospital ringede først igen efter fem uger for at sige, at de da havde tid".

For halvandet år siden blev Mahmoud Guneid også opereret for sin blodansamling i hjernen, men han er ikke færdigbehandlet. Alligevel er han flere gange blevet afvist, når han har henvendt sig på hospitaler for at få hjælp.

"De sender bare en væk, når man ikke taler tyrkisk. Hvis man ikke har en oversætter med, bliver man ikke behandlet godt", siger han.

Gratis rude fra glarmesteren

Omgangen med det offentlige system i Tyrkiet er for syrernes vedkommende fuld af sprogforbistring og forundring over, at institutionerne ikke møder dem med den respekt, de forventer. Ikke at den syriske stats

respekt for sine borgere er nogen målestok, men Abdelkhader Guneid troede, at Tyrkiet var noget helt andet.

"Nogle unge tyrkere fra området går rundt og generer os. På et tidspunkt kastede de en stor sten ind gennem vores rude", siger han og hiver op i et gardin, så man kan se ruden.

"Vi gik til politiet med en tolk for at anmelde det, og de spurgte, hvem der havde gjort det. Det vidste jeg ikke. Så sagde de, at vi en anden gang må fange dem, der gør det, og derefter ringe til politiet", siger Abdelkhader og sukker.

Et lyspunkt for familien i den historie var den lokale glarmester, der hørte om deres knuste rude og mangel på penge til en ny. Derfor kom han og satte nyt glas i gratis.

Grillet kød og yoghurt

Inde i Istanbul, hvor bilerne holder i kø, og sporvognene kører ringende ned ad gaden, ligger kvarteret Capa, der i de senere år har fået et stærkt syrisk præg. Arabiske skriftegn fylder mere og mere på butiksfacaderne og menukortene, og i lyset fra restauranternes kolde lysstofrør er det syrisk mad serveret af syrisk personale til syriske kunder.

Selv om både syrere og tyrkere sætter pris på grillet kød på spyd og retter med yoghurt, er der mange flere krydderier i de syriske gryder end i de tyrkiske, og det er ikke noget, der uden videre falder i det ofte meget traditionsbevidste tyrkiske restaurantpublikums smag. Så de syriske køkkener i Istanbul har syrerne for det meste for sig selv. Men det gør ikke noget.

Med 300.000 registrerede syriske flygtninge er Istanbul en af de største syriske byer i verden, og for mange af dem er drømmen om

→ Europa ikke mere end drømmen om et liv i Istanbuls europæiske del, indtil Syrien igen er beboeligt.

Frisørsalon med udsigt

EU og Tyrkiet indgik i foråret en omdiskuteret aftale om, at Tyrkiet øger bevogtningen af sine grænser, så flygtninge får sværere ved at komme til Europa, og at Tyrkiet tager de syrere tilbage, der får afvist deres asylansøgninger i Europa. Til gengæld får Tyrkiet op til 44 milliarder euro fra EU til programmer, der skal forbedre livet for syrerne i Tyrkiet. På sigt får tyrkiske borgere også visumfrihed til EU.

Pengene er under udbetaling, men Mohammed Yacoub, 35, fra Damaskus siger, at han ikke har set noget til dem. Han arbejder i en syrisk drevet – men irakisk ejet – frisørsalon midt mellem alle restauranterne i Capa. Salonen ligger på en første sal, hvor de barberer, klipper og styler hår med udsigt over myrderet af tyrkere og syrere.

”Vi har ikke set nogen EU-penge indtil nu. Det er en god ide at give penge for at holde på

flygtningene, men vi må først se det ske”, siger han.

Tyrkiet skyder flygtninge

Aftalen er blevet stærkt kritiseret, fordi den hviler på en antagelse om, at Tyrkiet er et sikkert land for flygtninge. Men Amnesty International har dokumenteret, at Tyrkiet i flere tilfælde har tvunget flygtninge tilbage til Syrien, selv om de har krav på beskyttelse. I andre tilfælde har tyrkiske sikkerhedsstyrker skudt på flygtninge, der forsøgte at krydse grænsen fra Syrien.

Et tredje problem er den retsløse tilstand, flygtningene lever under – typisk uden asyl og med et regelsæt, der ændres hele tiden og ofte ikke bliver implementeret.

Guneid-familiens oplevelse af, at hospitalsvæsenet og politiet hverken har tid eller tålmodighed til arabisktalende, er almindelig for syrere i Tyrkiet.

Bureaukratiet spænder ben

For frisøren Mohammed Yacoub er problemet, at han ikke kan få opholdstilladelse til

sine børn, selv om de har krav på den, og det burde være uproblematisk at få den. Men bureaukratiet spænder ben for Mohammed Yacoub og hans børn.

En opholdstilladelse kræver en formular underskrevet af formanden for det distrikt, de bor i. For at få den skal de have deres lejekontrakt til en notar, men deres udlejer vil ikke registrere lejemålet og betale skat af lejen, og det kan de ikke gøre noget ved. Alternative lejemål hænger ikke på træerne.

”Derfor kan den ældste på otte ikke gå i skole, og mine tvillinger på fem kan ikke få lægehjælp. De har noget med deres blodceller og får hver dag piller, der kræver recept. Vi har et lager med fra Syrien, men når vi løber tør, ved jeg ikke, hvad vi gør”, siger Mohammed Yacoub.

Han kom til Tyrkiet før sine børn og fik opholdstilladelse det sted, hvor han først boede alene, så det er kun børnene og hustruen, der mangler.

Fælles for hele familien – og alle andre syrere i Tyrkiet – er, at der ikke er noget perspektiv eller klare rammer for deres tilværelse

Over 2,7 millioner syriske flygtninge har krydset grænsen til Tyrkiet, hvor de forsøger at etablere en hverdag. Men langt de fleste er overladt til deres egen skæbne.

Den syriske frisør Mohammed Yacoub mangler stadig at få en opholdstilladelse til sine børn, så de kan få lov at komme i skole.

Foto: Guy Martin

i Tyrkiet, som der ville være, hvis de var flygtninge med asyl i for eksempel et EU-land.

Dette efterår er tyrkisk militær rykket ind i det nordlige Syrien, hvor det med oprørers hjælp har erobret en zone på 1.800 kvadratkilometer. Syrere i Tyrkiet frygter, at de med tiden vil blive tvunget tilbage dertil, hvis Tyrkiet udråber zonen som 'sikker'.

”Der er ingen garantier for, at vi kan blive her. De kan når som helst sige, at vi skal forsvinde. Intet i Tyrkiet er klart. Det er jo ikke stabilt politisk”, siger Mohammed Yacoub.

Savner huset og vennerne

Tilbage hos familien Guneid springer Sadil på fem år ind og ud af det værelse, hvor familien modtager gæster. Hun har et stort smil og lange, lyse krøller, og så har hun sin helt egen historie med hospitalssystemet.

Hun er født med en defekt, så hun hverken kan hverken tisse eller lave afføring normalt. Både i Syrien og Tyrkiet har hun fået operationer, men hun er ikke færdigbehandlet og bruger både stomi og en særlig engangsbeholder, der suger urin ud af blæren, når den er fuld.

Hun får den hjælp, hun skal have, og Mahmoud Guneids fætter har hjulpet dem med at købe en kasse med de engangsbeholdere, de skal bruge, hver gang hun skal på toiletet. Men når de løber tør, ved familien ikke, om fætteren kan hjælpe igen, eller hvad der så skal ske. Tyrkiet giver kun selve hospitalsbehandlingen, og familien har ikke det netværk og de muligheder for at klare sig selv, som de havde hjemme i Syrien.

”Jeg savner vores hus og mine venner. Da vi boede i Aleppo, tog min mor os med i moskeen”, siger datteren Aisha.

Hun tænker på den historiske Umayyad-moske med rødder til det ottende århundrede, der ikke bare var et sted at bede, men også et sted, hvor man mødtes eller tog på udflugt. I 2013 blev den ødelagt under kampene i Aleppo, og siden er deres hjem også blevet ødelagt.

Minderne får tårerne frem

De mindste børn husker ikke rigtigt Syrien, men ti-årige Aisha gør.

”Jeg savner også grillkyllingerne, der roterede på spyd. De smagte meget bedre end her”, fastslår hun.

Hendes far bryder ind og siger, at de køber en kylling, når sønnen Abdelkhader har fået løn. Ovnstegningen står den lokale bager for mod et par lira i betaling.

Hjemme i Syrien var Mahmoud familiens forsørger som distributør af glasvarer i Aleppo. I dag er han passiv tilskuer til sit eget og familiens liv.

”Jeg husker også, at min far kørte os rundt i bil”, siger Aisha glad og smilende over, at hun har fået hukommelsen i gang.

Det har deres far også, og mindet om bilen og det gode liv, før krigen brød ud i Syrien, får tårerne frem. Først i hans øjne og derefter i pigernes. ◊

TYRKIETS BROGEDE HISTORIE

Da det 500 år gamle osmanniske rige kollapsede efter Første Verdenskrig, forsøgte de europæiske stormagter at dele landet mellem sig. Det modsatte tyrkerne sig under ledelse af Mustafa Kemal, der senere fik tilnavnet Atatürk. Han vandt den såkaldte Befrielseskrig og grundlagde i 1923 den moderne tyrkiske republik efter europæisk forbillede.

Det skulle være en sekulær stat som Frankrig, og både skole- og retssystem blev lavet med fransk inspiration. Det meget brogede land med 68 minoritetsgrupper blev tvunget til en national identitet med ét sprog og sunni-islam som den dominerende religion – på trods af den påståede sekularisme.

Efter Atatürks tidlige død opstod kemalismen som den dominerende ideologi og blev magthavernes påskud for at undertrykke anderledes troende og tænkende og folk med en anden identitet end tyrkisk.

Fire gange har militæret afsat regeringer og henvist til nationens sikkerhed – forstået som den kemalistiske orden.

Tyrkiet var medgrundlægger af NATO og har forhandlet om EU-medlemskab siden 2005, men de seneste syv år har forhandlingerne nærmest ikke røkket sig.

Tyrkiet har NATO's næststørste hær, der før udrensningerne talte 400.000 mand. I februar offentliggjorde det tyrkiske finansministerium budgettet for militær og sikkerhed i 2016 til 21,2 mia. dollar (144 mia. kr.). Det svarer til 3,5 procent af BNP. NATO har som mål, at landene bruger to procent. Danmark bruger en procent.

TYRKIET FORDRIVER 350.000 KURDERE

Efter sommerens kupforsøg har Tyrkiet suspenderet over 11.000 lærere i de kurdiske områder, fjernet 24 folkevalgte borgmestre samt 12 tv- og 11 radiostationer, der alle enten sender på kurdisk eller dækker det kurdiske spørgsmål. AMNESTY har besøgt kurdernes hovedstad Diyarbakir, der er belejret af tyrkiske sikkerhedsstyrker.

Der skete noget mystisk mellem den 11. januar i år, hvor Murat sidste gang så sit hus, og april måned, da huset pludselig var væk. Den 56-årige Murat bor i bydelen Sur i Diyarbakir i det sydøstlige Tyrkiet og blev sidste efterår pludselig fanget i voldsomme kampe mellem den tyrkiske stat og unge krigere, der var loyale mod den forbudte kurdiske oprørsgruppe PKK.

En morgen stod Murat op til, at oprørerne havde gravet grøfter i hans gade, bygget barrikader mod politiet og udråbt selvstændighed for hans kvarter samt en række andre bydele ud over Tyrkiets kurdiske område. De patruljerede deres blokader med AK-47 maskinpistoler, men hilste ellers venligt på beboerne.

“Vi talte ikke med dem. De havde travlt med at bygge og grave”, siger Murat, der ikke vil have sit efternavn frem, da han er kom-

munalt ansat og bange for at miste sin stilling.

Han er en flot mand med et stort gråt overskæg, vest, sorte, løstsiddende bukser og et grønt partisanørklæde, der er bundet, så det sidder tæt om issen og falder ned ad ryggen som en hestehale.

I begyndelsen lod politiet oprørerne være, men så tog de kampen op, og en nat vågnede Murat og hans hustru ved et gigantisk brag ude fra gaden. Da han sneg sig op på taget, kunne han se, at det var et af politiets køretøjer, der var sprængt i luften.

Når kampene stod på, var der udgangsforbud, og når det blev ophævet, kunne Murat og hans hustru bevæge sig ud efter forsyninger.

Foto: Scandix

En kurdisk dreng har fundet sin legetøjsbil i ruinerne af familiens hus efter den tyrkiske hærs bombardement af byen Yuksekova tæt ved grænsen til Iran og Irak.

→ Efter to måneder kom politiet med højttalere og sagde, at de skulle forlade deres hjem. Parret tøvede ikke og flyttede straks fra den historiske bydel med dens snævre gader og huse og bymure bygget af sorte basaltsten.

Snigskytter og kampvogne

Over hele Sydøsttyrki har mere end 350.000 mennesker forladt deres hjem på den måde, siden udgangsforbud og belejringer af de kurdiske områder begyndte i september sidste år. Mindst syv byer og kvarterer er lagt i ruiner, og tusinder af sikkerhedsstyrker har været i kamp med PKK og deres støtter. Der er også brugt snigskytter, og amatøroptagelser viser, hvordan militæret har ladet kampvogne beskyde boligområder under voldsomme bombardementer.

I Sur har Tyrkiets etniske og religiøse mindretal i århundreder boet side om side, og det armenske mindretal har netop brugt en for-

mue på at restaurere en armensk-apostolisk katedral fra slutningen af 1800-tallet. Sur er så særlig for verdenshistorien, at UNESCO sidste sommer satte bydelen på sin liste over verdenskulturarv.

Tilbage til huset

Efter at have forladt Sur sneg Murat sig tilbage i december under en pause i kampene og fandt sit hus med ødelagt hoveddør og 44 skudhuller i murene. Han talte dem og tog billeder med sit kamera. Derefter forlod han huset igen med sit kamera og sin computers harddisk, men ellers ikke noget.

Næste gang han så sit hus, var det på et billede på internettet, som politiet lagde op i januar, hvor de fejrede deres sejr over de militante. Billedet var taget i hans gade, og han kunne se sit hus bag ryggen på betjentene.

Sur er sine steder en labyrintisk orientalsk drøm af duftende kaffe og krydderier, rytmi-

ske lyde fra smede, der hamrer på jern i åbne værksteder og en overdækket basar med farvestrålende kjoler, tørklæder og pailletter. Andre steder er Sur et mareridt.

Den 9. marts blev kampene erklæret for afsluttet, men Murat, hans hustru og deres naboer fik ikke lov at vende tilbage. Månederne gik, og først i april ringede de fra distriktsguvernørens kontor for at få ham med på en tur tilbage til sit kvarter for at lave rapport over skaderne.

Synet, der mødte ham, var rystende. For hvor der tre måneder tidligere havde stået et let beskadiget hus, var der nu slet ingenting.

“Der var end ikke ruiner. Jorden var flad som en vej, man kan køre på”, fortæller Murat.

Et hønsehus og to ton korn

Selv om alle husene i hans gade var væk, genkendte han sin grund på et hønsehus, han havde bygget op ad huset bagved sit eget, og på de to ton korn han opbevarede, da kam-

I oktober blev 12 medarbejdere fra Tyrkiets sidste regeringskritiske avis, Cumhuriyet, arresteret. Dagen efter udkom avisen med forsiden: "Vi overgiver os aldrig".

pene brød ud. De var siden spredt ud over grunden, og som tiden var gået, havde regn og sol gjort deres til, at der nu var vokset en frodig, grøn kornmark frem.

De politifolk, der ledsagede ham under guvernørens rapportskrivning, havde ikke været med under kampene og kunne ikke forklare, hvad der var sket, siger Murat.

Den daværende ministerpræsident Ahmet Davutoglu har siden annonceret, at Sur skal genopbygges som en replika af den spanske middelalderby Toledo, og at husejere vil blive kompenseret, mens lejere vil få tilbudt nye lejemål andre steder i byen. Sur er – eller var – højborg for det pro-kurdiske parti HDP, der er regeringspartiets største rival i denne del af landet.

Hævn for militærkuppet

Der er ikke afsløret nogen kurdiske forbindelser til sommerens mislykkede militærkup

i Tyrkiet, men ikke desto mindre er statens greb om de kurdiske provinser siden da strammet markant.

I ly af undtagelsestilstanden efter kupforsøget har regeringen suspenderet over 11.000 lærere i de kurdiske områder, erstattet 24 folkevalgte borgmestre i kurdiske kommuner med statsudpegede kuratorer, placeret et omfattende net af kontrolposter og ID-tjek i kurdiske områder samt fjernet 12 tv- og 11 radiostationer, der alle enten sender på kurdisk eller er optaget af at dække det kurdiske spørgsmål.

I en cafe, der bruges af en sammenslutning af journalister i Diyarbakir, er journalister og andre ansatte fra en lang række af de lukkede tv- og radiostationer samlet i protest. Den tyrkiske stat har aldrig brudt sig om kritik, og end ikke 20 arbejdsløse journalister er under bagatelgrænsen for, hvad der skal intimideres til at holde sig i ro. Så i haven lige uden for

sidder ti civilklædte politibetjente og kigger på deres mobiltelefoner.

De får bragt te ud fra cafeen, og oktobersolen skinner mildt og varmt, så det ville se frede ligt og rart ud, hvis ikke det var fordi, der lidt længere væk holdt en vandkanon og en bus med uniformerede betjente med maskinpistoler.

Journalist blev skudt i benet

Journalisterne er nu ligeglade og drikker deres te og råber med mellemrum deres kampråb uanfægtet af, at lovens lange arm sidder og kigger ind gennem ruderne.

"Vi har aldrig tidligere fået kritik af RTÜK (Radio- og tv-nævnet, *red.*), og da vi spurgte RTÜK, hvorfor vi er blevet lukket, svarede de, at det vidste de ikke", siger Ibrahim Aslan, udsendelseskoordinator på Jiyantv, der er en af de lukkede stationer.

En af de protesterende halter lidt på det ene

Da præsident Erdogan i oktober fyrede de to kurdiske borgmestre i Diyarbakir, kom det til voldsomme sammenstød med demonstranter.

Foto: Scampix

En demonstrant i Diyarbakir har søgt dækning for vandkanonens stråler bag en lygtepæl, hvorfra han viser sin mening om politiet.

Foto: Scampix

ben, efter han blev skudt af tyrkiske sikkerhedsstyrker, mens han var på arbejde i byen Cizre. Også der var dele af byen sidste efterår indtaget af PKK-tro krigere, der var kommet i voldsomme kampe med politiet. Tusinder af civile blev fanget, og i visse dele af byen lå politiets skarpskytter på lur og skød på alt, hvad der rørte sig – blandt dem også civile.

“Jeg var sammen med en delegation af politikere og ngo'er for at bjærge lig fra gaden. Vi havde fået tilladelse af guvernøren og gik med hvide flag, men pludselig skød de på os. To blev dræbt, ni andre blev sårede, og jeg blev såret i benet”, siger Refik Tekin, der arbejder for den nu lukkede landsdækkende tv-station IMC.

Lig i fryseren

Mindst 338 civile er ifølge International Crisis Group blevet dræbt i Sydøsttyrkiets det seneste år. Dertil 582 sikkerhedsstyrker, 653 PKK-oprørere og 219 unge med ukendt tilhørsforhold i konflikten. På grund af kampene samt udgangsforbud og skarpskytter kunne de pårørende i nogle tilfælde ikke komme til at begrave ligene, som de kølede ned med isterninger og i frysere.

I andre tilfælde kunne de end ikke bjærge dem fra de gader, hvor de blev skudt og døde.

I Refik Tekins tilfælde havde delegationen passeret politifolkene ved en kontrolpost på vej ind i det krigsramte område, og blev beskudt fra samme kontrolpost, da de skulle ud. På vej til hospitalet i en ambulance blev både fotografen og ambulanceførerne angrebet fysisk og verbalt af politifolkene, siger han.

“De kaldte os terrorister og sagde, at vi ville få tyrkernes magt at føle, og så sagde de, at jeg skulle lukke øjnene og ikke se deres ansigter. Jeg åbnede dem kun, da de sparkede mig i hovedet”, siger Refik.

“De kørte en omvej til hospitalet, og der troede jeg, at de ville dræbe mig”.

Signalet forsvinder

Da hans tv-station blev lukket den 28. september, skete det for rullende kameraer. Politiet trængte ind i IMC's studier i Istanbul og afbrød et debatprogram, der sendte direkte. Efter skærmen gik i sort, viste optagelser med mobiltelefon, hvordan politiet anholdt de ansatte og førte dem ud af studierne ved blandt andet at trække dem af sted i håret.

I Diyarbakir var det mindre dramatisk, for tv-stationens signal udsendes fra Istanbul og uden adgang til det, kunne stationens medarbejdere ikke gøre andet end at se på, indtil signalet forsvandt.

“Det skete, fordi vi sender billeder, som ingen andre tv-stationer gør. I byerne Cizre,

Sur, Nusaybin og Silopi var vi ude i marken og sende det, regeringen ikke vil have, at folk ser. Vi viste, at civile blev dræbt, og at staten ødelægger byerne”, siger Hassan Akbas, der er journalist på IMC.

Mange medier i Tyrkiet er ekstremt farvede i deres nyhedsdækning, hvad enten det er for eller imod regeringen. Men Hassan Akbas mener ikke, det gælder for IMC.

“Vi giver mikrofonen til civilbefolkningen mere, end vi giver den til parterne i konflikten. Vi er en stemme for fred, og derfor hører vi ikke regeringspartiet AKP så meget, fordi nogle af dem taler for vold og for at få folk til at slås. Vi dækker det, de siger i parlamentet, men vi spørger ikke de lokale partifolk, for det vil kun gøre konflikten værre”, siger han.

Smølferne på kurdisk

Undtagelsestilstanden har sat mange af de almindelige, retlige kontrolmekanismer i Tyrkiet ud af kraft, og landet ledes i øjeblikket i høj grad på dekretter fra præsident Recep Tayyip Erdogan. Under normale omstændigheder er det tv-nævnet RTÜK, der lukker kanaler i Tyrkiet, men kun mod konkrete beviser – om end de ofte er tynde.

I det aktuelle tilfælde er alle 23 stationer lukket med henvisning til samme anklage om,

at de har “lavet propaganda for en terrororganisation”, uden at det er blevet konkretiseret med klip fra deres udsendelser.

Blandt de lukkede stationer er børnekanalen Zarok, der sender tegnefilm med kurdisk tale samt en håndfuld egenproducerede programmer, hvor børn taler om venskab og kærlighed og den slags.

“Vi laver ikke politisk fjernsyn og har ingen nyhedsudsendelser, så de har ingen grund til at lukke os”, siger Dilek Demiral, direktør for børnekanalen Zarok.

At der overhovedet har været kanaler, der sendte på kurdisk, er et fremskridt, der er sket under den nuværende regering. Før den kom til magten i 2002, var det forbudt at bruge kurdisk i radio og tv i Tyrkiet, men de senere år har sproget fået en opblomstring, og børn og unge har kunnet høre og bruge det i en grad, som deres forældre slet ikke kunne.

“Jeg er opvokset med et system, der dyrkede, at alle talte perfekt tyrkisk. Så da jeg var lille og så Smølferne, snakkede de kun tyrkisk eller engelsk. Men på Zarok talte de også kurdisk. Da jeg var barn, blev det at tale kurdisk forbundet med at være uddannet. Men nu får det børn til at føle sig hjemme i deres samfund”, siger hun og begræder tabet af sin tv-station.

Over 100.000 offentligt ansatte er blevet fyret eller suspenderet siden kupforsøget, deriblandt disse kurdiske lærere og journalister, der har valgt at stå frem trods faren.

→ Det samme gør seksårige Siyagin, der er fan af Zarok:

”Jeg er så ked af, at jeg ikke kan se Smølferne. Jeg kan også godt lide, at se dem på tyrkisk, men kurdiske er bedst, og på Zarok kom afsnittene i rækkefølge”.

Kombinationer af kebab

Diyarbakir med omkring en million indbyggere er kendt som kurdernes hovedstad i Tyrkiet og en by, der de seneste ti år har

oplevet en stærk økonomisk fremgang. Nye boligkvarterer er skudt op af ellers gold jord og har skabt tusindvis af nye lejligheder. I gaderne kappes tyrkiske og internationale tøjbutikker og kaffebarer om pladsen med store restauranter med udeserveringer, der tilbyder kombinationer af kebab og burgere.

Udviklingen tog fart, da 1990'ernes krig mellem PKK og staten blev afløst af lange perioder med våbenhvile. Det gav en tro på fremtiden, og lysten til at investere blev hjul-

pet på vej af Tyrkiets generelle økonomiske vækst. Men siden sidste år er visionerne om fred afløst af massiv tilstedeværelse af sikkerhedsstyrker.

Maskingeværer og vandkanoner

I Sur og på indfaldsvejene er der kontrolposter, hvor sortklædte og svært bevæbnede politifolk tjekker biler og deres passagerer. Det er der også rundt om i byen, hvor politi står klar med barrikader, maskingeværer og vandkanoner inden for rækkevidde.

De uniformerede sikkerhedsstyrker skal dels forhindre demonstrationer, dels beskytte sig selv mod ugentlige – hvis ikke daglige – bombeangreb fra militante oprørere i Sydøsttyrkiet. Tit bliver også civile dræbt eller såret, selv om PKK hævder, at de forsøger at undgå civile tab.

Mens der ikke er tvivl om, at den tyrkiske stats repræsentanter vitterlig er under angreb, er der heller ingen tvivl om, at regeringen udnytter situationen til at ramme det kurdiske civilsamfund på alle fronter og med meget vidtgående konsekvenser.

Skoleelever hårdt ramt

Kort før skolestart i slutningen af september blev 11.284 lærere suspenderet og anklaget for at støtte terrorisme. Hvad de præcist har gjort, står ikke klart, men lærernes fagforening Egitim Sen siger, at de pågældende lærere stort set alle sammen deltog i en strejke for fred i Sydøsttyrkiet den 29. december sidste år. Lærere fra hele Tyrkiet deltog i demonstrationen, men kun dem i de kurdiske områder er blevet suspenderet.

En af dem er Nuri Özdemir, 36, der normalt er gymnasielærer på Diyarbakir Anadolu Lisesi – et af byens bedste gymnasier.

“Sidste år fik eleverne ingen undervisning

Murat mistede sit hus i den gamle bydel i Diyarbakir, da militæret rykkede ind mod kurdiske oprørere. ”Der var end ikke ruiner. Jorden var flad som en vej, man kan køre på”, siger Murat, der nu er flyttet til moderne byggeri.

på grund af kampene. Nu får de ingen undervisning, fordi der mangler lærere”, siger han.

“AKP er ligeglade med, at børn bliver ofrene her. Staten er slet ikke interesseret i deres uddannelse”.

På hans skole er 26 ud af 38 lærere suspenderet, og langt fra alle erstattet af nye. Lærere i Tyrkiet udnævnes af undervisningsministeriet i Ankara, og ifølge lærerne i Diyarbakir skraber ministeriet bunden i sin søgen efter nye kandidater, fordi der ud over de godt 11.000 suspenderede i de kurdiske områder også er fjernet omkring 30.000 andre lærere, der anklages for at have forbindelser til kupforsøget.

“De tager lærere, der ellers ikke har bestået den prøve, man skal til efter læreruddannelsen, og de tager lærere, der er tæt på AKP”, siger Nuri Özdemir.

Test af politisk ståsted

Han siger, han kender til eksempler på, at nye lærerkandidater får testet deres politiske synspunkter for eksempel med spørgsmål om, hvad den lokale AKP-formand hedder, og hvem, der dræbte advokaten Tahir Elci sidste år. Lærere, der støtter PKK, vil sige, det var staten, mens lærere, der støtter AKP, vil sige, at det var PKK.

Skolelederne må ikke selv hyre vikarer, så de mange huller i skemaerne i Sydøsttyrkiets dækkes nu af lærere med ledige timer, ved klassesammenlægninger eller ved at lade eleverne passe sig selv.

“Undervisningen er nærmest stoppet i regionen, og hvis det fortsætter sådan, vil det meget hurtigt gå ud over elevernes muligheder”, siger Hava Karahanci, 46, suspenderet videnskabslærer fra en folkeskole.

Efter gymnasiet skal alle unge i Tyrkiet gennemføre den samme eksamen, hvor resultatet

KRIGEN MOD KURDERNE

For Tyrkiet er Kurdistans Arbejderparti (PKK) tidens største fjende – også større end Islamisk Stat, fordi kurdiske nationalisme ses som en trussel mod Tyrkiets enhed og identitet. De militære kampe begyndte i 1984, hvor kurderne ønskede selvstændighed fra Tyrkiet. I dag taler PKK om en form for autonomi.

I 1990'erne blev millioner af kurdere fordrevet til storbyerne, og titusinder – flest kurdere – mistede livet i kampene. Efter Recep Tayyip Erdogan kom til magten i 2002, har der i lange perioder været våbenhvile, og i 2012-2015 blev der forhandlet fred. Men da forhandlingerne brød sammen, eskalerede volden i sommeren 2015 til det højeste niveau siden 1990'erne.

PKK, der er grundlagt af Abdullah Öcalan, tiltrækker medlemmer fra samme venstreorienterede base i det kurdiske samfund som det pro-kurdiske parti HDP, der sidder i parlamentet. Slægtskabet mellem de to skyldes ikke mindst Öcalan, der trods sin livstidsdom forbliver en inspiration for begge partier. Derfor bliver politikere fra HDP også ramt, når Tyrkiet strammer grebet om de kurdiske områder og PKK.

I oktober blev de to HDP-overborgmestere i Diyarbakir anholdt og anklaget for støtte til terrorisme, og i september blev 24 andre HDP-borgmestere fjernet og erstattet af kuratorer efter lignende anklager. Over 350.000 kurdere er drevet på flugt i det sydøstlige Tyrkiet under den nuværende offensiv.

afgør, hvilket universitet de kan komme ind på. De har kun én chance og er i konkurrence med hele resten af en tyrkisk årgang. Så hvis de ikke klarer sig godt, kommer de ikke i nærheden af landets bedste universiteter.

Nej til hjælp

I Sur havde Murats hus været i familiens eje i 70 år. Det var her, han boede, da han var lille, og igen da han blev gift, men det bliver ikke dér, han kommer til at ende sine dage.

Da han genså sit kvarter i april, lejede han en lejlighed i en uberørt del af Sur, hvor han bor i dag. Synet af den flade grund med kun

hønseset tilbage gjorde ham vred og ked af det, men udadtil nægtede han at give udtryk for nogen følelser, og det gør han stadigvæk.

“Guvernøren tilbød at betale min husleje for den nye lejlighed, men det afslog jeg og sagde, at jeg selv ville klare det. Jeg ville ikke vise dem min sorg eller give dem den glæde, at jeg tog imod deres hjælp. Så ville de bare skrive mit navn på en liste og erklære, at jeg er glad”, siger Murat.

Fra sin lejlighed kan han se i retning af sit gamle hjem, men alle gader, der fører derind, er spærret af politibarrikader, så ingen udefra kan se, hvad myndighederne laver. ☺

Oliver Stone om Edward Snowden:

”Benåd den mand!”

AMNESTY spørger i hvert nummer en kulturperson om det menneskerettighedsspørgsmål, der ligger vedkommende mest på sinde lige nu. Filminstruktøren Oliver Stone har netop lavet en film om whistlebloweren Edward Snowden og fokuserer på ulovlig masseovervågning.

OLIVER STONE

Filminstruktør

Oliver Stone (70) er født i New York og meldte sig som 20-årig til Vietnam-krigen i 1967-1968. Han er uddannet filminstruktør fra New York University og har vundet flere Oscars både som manuskriptforfatter og instruktør. Han slog igenem i 1986 med Vietnam-filmen *Platoon*, som vandt fire Oscars, og har siden lavet bl.a. *Wall Street*, *The Doors* og *Natural Born Killers* samt trilogien om de tre amerikanske præsidenter *JFK*, *Nixon* og *W.* I september kom filmen *Snowden*, som af mange betegnes som Oliver Stones comeback.

1 Hvad fik dig til at lave en film om Edward Snowden, som du mødte flere gange i Moskva?

Beskyttelsen af vores privatliv er en af de største udfordringer, vi står med i dag, og Snowden har vist os, hvor omfattende overvågningen er. Han fremlagde beviserne gennem de dokumenter, han gav til medierne, men der foregår meget mere end det. Vi har satellitter i rummet med antenner på størrelse med Eiffeltårnet, der kigger ned på hver en lille plet på jorden. De overvåger alt for at skaffe så mange informationer som muligt, der kan tjene USA's interesser.

2 Hvordan vil du beskrive Edward Snowdens forvandling fra systemets mand til whistleblower?

Forvandlingen sker over en årrække fra han er 20 år, og til han som 29-årig tager det meget modige træk, som reelt afslutter hans hidtidige tilværelse. Jeg ville ikke selv have haft styrken til at gøre det som 29-årig. Edward kommer fra en militærfamilie gennem flere generationer, og han går ind for mindre statsmagt – ikke mere. Han er opdraget med, at staten ikke skal blande sig mere end højst nødvendigt i almindelige menneskers liv. Men terrorangrebet i 2001 motiverer ham til at gå ind i CIA, og gennem sit arbejde opdager han, hvor omfattende USA's overvågning er. Til sidst bliver byrden for tung for ham. Han føler sig mentalt tortureret ved at være vidne til NSA's overvågning.

3 Du har sagt, at mennesker som Edward Snowden og Chelsea Manning ikke kun er whistleblowers. De udstiller løgne. Hvad mener du med det?

Løgn er det, der har irriteret mig mest i mit liv. Jeg kan virkelig ikke lide løgne, og for hver eneste nyhed, jeg læser, er jeg nødt til at spørge mig selv, om det er sandheden, og om der er amerikanske interesser på spil. Det bekymrer mig. Jeg er vokset op i en konservativ, republikansk familie, og mit liv havde en fastlagt kurs. Men når du har været i en

Vietnam-krig, som jeg har, så begynder du at tvivle. Det er svært at forstå USA's brutalitet i Vietnam. Vi sønderbombede alt og slog tre og en halv million vietnamesere ihjel. Hvordan gennemlever man det uden at begynde at tænke over, hvad fanden der foregår? Når man bliver ældre, forstår man, at alle de krige, USA har udkæmpet siden Anden Verdenskrig, er bygget på løgne for at fastholde USA's overlegenhed i verden.

4 Hvad siger det om vores frie samfund, at vi har brug for mennesker som Snowden for at få sandheden frem?

Mange mennesker siger: ”Jeg er ikke terrorist, jeg har intet at skjule”. Hvor dumt er det? Nødlove og undtagelsestilstande kan komme pludseligt og uden demokratisk debat. Med masseovervågning kan du blive anklaget for ting med tilbagevirkende kraft. Grundlæggende handler det om, at staten tilbyder sikkerhed, mod at du til gengæld opgiver din frihed. Jeg stoler ikke på nogen regering. Vi har ikke stemt om overvågning. Det blev opbygget uden demokratisk indsigt. Det er et svindelnummer for at skaffe flere penge til militærindustrien og sikkerhedsbranchen.

5 Mener du, at præsident Obama bør benåde Edward Snowden?

Ja! Obama har mere end nogen anden præsident undertrykt pressefriheden og forfulgt journalister, og han har ført otte sager under The Espionage Act mod whistleblowere og påståede spioner. Han har gjort mere skade mod kampen for at få sandheden frem end selveste George W. Bush, som løj om alt. En benådning af Snowden vil være en sidste barmhjertig handling fra Obama, som jeg mener er et anstændigt menneske, der er blevet hjernevasket af vores nationale militære sikkerhedskompleks. Han har foretaget sig forfærdelige ting i sin embedsperiode. Han har opbygget det mest massive overvågningssystem nogensinde, og han har dræbt hundredvis af mennesker med droner. Han bør gøre noget værdigt og venligt: Benåd denne mand!

” Alle de krige, USA har udkæmpet siden Anden Verdenskrig, er bygget på løgne for at fastholde USA's overlegenhed i verden.

SORT MANDAG I POLEN

Demonstranterne sejrede, da den polske regering måtte opgive at indføre et totalt abortforbud. Men lettelsen er kortvarig. Nye forslag er på vej, og Polens kvinder ruster sig til yderligere protester.

I begyndelsen af oktober ser vejen ud til at være banet for en ny lov, der skal gøre Polens abortforbud totalt.

Forud for debatten i parlamentet den 3. oktober har premierminister Beata Szydlo allerede erklæret sin opbakning til "den totale beskyttelse af liv", og lederen af regeringspartiet Lov og Retfærdighed, Jaroslaw Kaczynski, understreger, at regeringen vil arbejde for, at "selv i graviditeter, som er vanskelige, og hvor et barn med sikkerhed vil dø eller er stærkt misdannet, skal moderen føde barnet, så det kan blive døbt, begravet og navngivet".

Lovforslaget, der kom til verden som et borgerinitiativ med opbakning fra 450.000 underskrivere, betragtes som en gave fra regeringspartiet til deres konservative og religiøse kernevælgere, der sikrede dem sejren ved valget sidste år.

Polen har ellers i forvejen en af Europas mest restriktive abortlovgivninger. I dag er der kun tre undtagelser, der på papiret kan give ret til abort: Hvis moderen er gravid som følge af voldtægt eller incest, hvis fosteret er svært handicappet, eller hvis moderens liv er i fare.

Med det totale forbud vil de første to undtagelser blive sløjfet, og kvindens liv skal være akut i fare, før en abort er tilladt. Både kvinder og læger, der trodser forbuddet, risikerer fængselsstraffe på op til fem år.

Overvældende respons

Men regeringen har undervurderet reaktionen fra Polens kvinder.

"Det skræmte os, og vi måtte gøre noget", fortæller Marta Harbior, 35, som AMNESTY møder på en café i det centrale Warszawa, hvor hun drikker kaffe sammen med sin veninde og kollega, Marta Lewandowska, 29.

Cafeen er til daglig et uformelt kontor for de to kvinder, der driver et lille produktions-selskab sammen. Men siden april er størstedelen af deres tid gået med at arrangere møder og demonstrationer i den uformelle organi-

sation Marsz Godnosci (March for Værdighed), som de etablerer, da de hører om den varslede stramning af abortloven.

"Ingen af os har været politisk aktive før. I Marsz Godnosci er vi almindelige mennesker med job og børn. Men da jeg hørte om lovforslaget, skrev jeg på Facebook: 'Hvornår går vi kvinder på gaden og protesterer?' Jeg fik en overvældende respons, og så besluttede vi at holde et møde", siger Marta Harbior.

De beskriver lovforslaget som dråben, der får bægeret til at flyde over, og de planlægger demonstrationen Sort Mandag til at finde sted få dage før, parlamentet skal drøfte loven:

"Vi har allerede et af de strengeste abortforbud i Europa, som i praksis forhindrer mange kvinder i at få en abort, selv hvis de er blevet voldtaget. At fanatikere nu ville stramme loven yderligere og kriminalisere kvinder og læger, det var for meget".

Læger nægter kvinder abort

I praksis er det totale abortforbud allerede en realitet i store dele af Polen. Landets læger har nemlig en grundlovssikret ret til at nægte at udføre aborter, hvis det strider imod deres religiøse eller politiske livssyn. Og hvor de før i tiden var forpligtet til at henvise den gravide, der opfylder betingelserne for at få en abort, til en anden læge, er denne forpligtelse ikke længere gældende. I nogle områder

Foto: Scanpix

POLEN PÅ KATASTROFEKURS

Polens stærkt religiøse og konservative parti, Lov og Retfærdighed, vandt regeringsmagten i september 2015 og har siden gennemført en lang række problematiske love.

Forfatningsdomstolen, der ellers har mandat til at underkende forfatningsstridige lovforslag, er blevet opløst, regeringen har tiltvunget sig kontrollen med statskontrollerede medier, og sikkerhedstjenestens og politiets beføjelser er blevet øget.

Det fik i januar EU-kommissionen til at indlede en undersøgelse af de polske tiltag, som kan være i strid med EU's Charter.

af Polen er det slet ikke muligt at finde en læge, der vil udføre indgrebet.

”Denne kamp er ikke for min egen skyld. Hvis jeg selv kom i en situation, hvor jeg blev nødt til at få en abort, ville jeg vide, hvad jeg skulle gøre. Jeg har penge til for eksempel at tage til Berlin. Men det er ikke alle kvinder, der har den mulighed. Vores kamp er for dem. Og for vores alle sammens grundlæggende menneskerettigheder”, siger Marta Harbior.

Sort Mandag

Samme morgen, som Sort Mandag skal finde sted, er udenrigsminister Witold Waszczykowski gæst hos den populære radiostation RMFfm. Værten spørger til de massive demonstrationer, der er varslet.

”Lad dem da more sig”, lyder svaret fra Waszczykowski.

Op så bryder helvede løs. Ministerens nedladende kommentar går viralt og får endnu flere til at tilslutte sig de sortklædte demonstranter, der vifter med bøjler som symbol på illegale aborter.

”Det var oprørende! Her var et emne, der virkelig vedkom folk. Hvis folk ikke allerede havde en holdning til forbuddet, så fik de det dér”, siger Lidia Kurcharska, 32.

Lidia arbejder til daglig som projektleder på et analysebureau, og hun ser langt fra sig selv som den typiske demonstrant.

”Jeg har aldrig før været sådan en, der deltog i demonstrationer eller diskuterede politik over middagsbordet. Men tanken om et totalt abortforbud ramte mig personligt som kvinde”, fortæller hun, da AMNESTY møder hende på en café nær hendes arbejde.

Trods den store tilslutning på Facebook aner Marta Harbior og de andre arrangører ikke, hvad de skal forvente, da de i silende regn begiver sig hen mod pladsen foran Justitsministeriet. Hvor mange vil i sidste ende møde op? Først da de forgæves forsøger at købe en sort paraply – de er udsolgt i hele byen – forstår de, hvor stort det er.

Lettelse afløst af bekymring

Omkring 30.000 demonstranter, hovedsageligt kvinder, samles i Warszawa, og mange flere i resten af landet. Næste dag går premierministeren på tv og siger i forsigtige vendinger, at regeringen har undervurderet protesterne. To dage senere bliver forslaget lagt ned. Demonstranterne har sejret.

Lettelsen og følelsen af sejr bliver dog hurtigt afløst af bekymringen for, hvilke til-

tag regeringen finder på at sætte i stedet.

”Det virker måske som en sejr. Men regeringen kommer bare tilbage med nye forslag, der er en smule anderledes i ordlyden, men som stadig er en stramning af det nuværende forbud”, siger Lidia Kurcharska.

Parlamentet har allerede registreret anti-abortgruppers forslag til et nyt abortforbud, denne gang med tilføjelsen: Prævention forbudt.

Marta Harbior er dog overbevist om, at Polens kvinder ikke vil se tiliende til:

”Efter Sort Mandag ved vi, hvor magtfulde vi er. Helt almindelige kvinder i Polen er blevet meget mere politisk bevidste. Se bare på os. For første gang er der en offentlig debat om abort, og det burde vi faktisk takke regeringspartiet for. Antallet af almindelige kvinder, der er blevet aktive, giver håb”. ◊

De sorte IS-flag vajer i Filippinerne

Dvd'er med halshugninger sælges åbenlyst på markeder, sorte flag vajer i gaderne, og en voksende gruppe af unge filippinere er villige til at lade livet i hellig krig. Udviklingen er ikke alene gift for fredsprocessen i Filippinerne. Den kan også fungere som brohoved for Islamisk Stats fremmarch i hele Sydøstasien. AMNESTY har besøgt organisationens højborg på øen Mindanao.

På markedet i byen Marawi på Mindanao, den sydligste af de filippinske øer, sælges dvd'er med Islamisk Stats (IS) propagandavideoer. De viser halshuggede og korsfæstede syriske soldater og sammenlængede gidsler i orange overalls, som drives frem over en libysk strand af bevæbnede mænd.

Den seneste i rækken af videoer har fået sin titel "Butig" efter et område kun 50 kilometer syd for Marawi. Den indeholder voldsomme optagelser af lokale jihadister, der halshugger filippinske arbejdere, sammenstød mellem den filippinske hær og svært bevæbnede isla-

mister, og unge mænd, der svinger Islamisk Stats sorte flag.

Det er nummer 164 i en hastigt voksende serie af propagandavideoer fra Islamisk Stat, og ifølge sælgeren bliver der solgt op til ti om dagen alene fra hans bod. Lidt længere fremme kan man købe IS-flag.

Tillid til fredsproces er væk

På vejen til Butig ser vi et stort antal militærkøretøjer og soldater langs vejen, og vi skal igennem adskillige kontrolposter. Jihadister overfalder fra tid til anden de lokale lands-

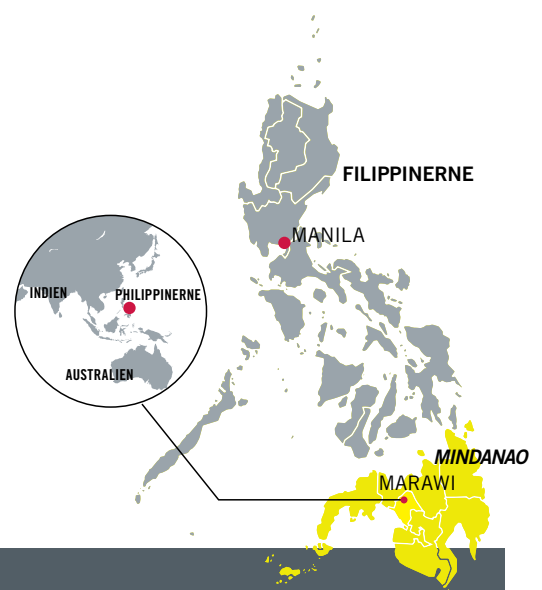
byer for at røve penge fra beboerne, mens de svinger med de sorte flag, og de har jævnligt sammenstød med hæren.

I centrum af Butig møder vi en overordnet officer i oprørshæren Moro Islamic Liberation Front, som under pseudonymet Tajree har indvilliget i at lade sig interviewe. Hans islamiske oprørshær har ikke tilsluttet sig IS.

Byen er lydløs og gaderne næsten mennesketomme. Islamisk Stats aktivitet i den omkringliggende jungle har tvunget mange indbyggere til at forlade deres hjem. Butig kan nu om dage kun beskrives som en spøgelsesby.

Første gang man kunne se IS' berøgtede sorte flag i Marawis gader, var under en demonstration mod Israels besættelse af palæstinensiske områder. Demonstrationen foregik ved Mindanao State University. Ved samme lejlighed blev der slået på tromme for kalifatets indførelse.

LOKALE FRAKTIONER SVÆRGER TROSKAB

Islamisk Stats popularitet vokser i byen Marawi i takt med gruppens indflydelse på hele den sydlige ø Mindanao.

Siden 2014 har fire lokale islamistfraktioner svoret troskab til IS' selvudnævnte kalif Abu Bakr al-Baghdadi. De fire fraktioner har slået sig sammen under navnet Jundul Khilafah (kalifatets soldater).

Som deres leder udnævnte de Abdullah al-Filippini – en mand, der er bedre kendt under navnet Isnilon Hapilon. Han var leder af den berøgtede filippinske terroristgruppe Abu Sayyaf, der siden 1991 har udført bombninger, kidnapninger, snigmord og afpresning i den såkaldte kamp for en uafhængig islamisk provins.

IS' ledere omtaler sammenslutningen i deres avis, Al-Naba, og betegner al-Filippini som "emiren for kalifatets soldater i Filippinerne".

Rohan Gunaratna, der er ekspert i terrorisme ved Singapore University, advarer om, at det formentlig ikke vil vare længe, før Mindanao bliver udråbt til provins (wilayah)

i kalifatet, og derefter kan fungere som brohoved til Indonesien og Malaysia.

70 års uafhængighedskamp

Lige siden Filippinerne i 1946 opnåede uafhængighed fra USA, har islamiske grupper på Mindanao kæmpet for selvstyre. Men hver gang en fredsftale underskrives, dannes der nye muslimske udbrydergrupper, der fremtvinger nye forhandlinger med vold.

Den seneste fredstraktat blev underskrevet i marts 2014 af Moro Islamic Liberation Front, der med sine 11.000 mand er den største og mest magtfulde oprørshær på øen. Oprørshæren har ikke erklæret troskab til Islamisk Stat. Traktaten lovede selvstyre til muslimsk beboede områder på visse dele af øen og skulle afslutte 47 års krig, som har kostet mindst 120.000 mennesker livet.

Men tidsfristen udløb den 9. maj 2016, da Filippinerne valgte en ny præsident. Dermed er det overladt til den nyligvalgte præsident Rodrigo Duterte at implementere aftalen.

Filippinske regeringstropper står vagt, efter en vejsidebombe er blevet fundet i nærheden. Træfninger mellem jihadister og hæren hører til dagligdagen.

Tajree springer hurtigt ind i bilen og beder os indtrængende om at skynde os, for der er IS-loyale jihadister længere fremme på vejen. Han kender dem personligt og er oven i købet i familie med nogle af dem, men han siger, at han ikke har kunnet overbevise dem om at bevare tilliden til fredsprocessen og forblive loyale over for Moro Islamic Liberation Front. ”De føler sig svigtet af regeringen og har mistet tilliden til Moro Islamic Liberation Front, som har forhandlet med regeringen i årevis. Efter deres opfattelse er det kun dem [Islamisk Stat, red.], der er i stand til at forsvare islam og indføre en ægte islamisk levevis”, siger Tajree.

Han sukker og fortsætter: ”Jeg er bekymret for fremtiden. Hvis fredsaftalen slår fejl, vil mange af mine mænd gå over til dem”.

Hans forudsigelse viser sig at holde stik. Nogle få dage efter interviewet sværger flere end 100 unge krigere fra hans oprørshær troskab over for Islamisk Stat og anerkender den berygtede Abdullah al-Filippini som leder af IS i Filippinerne. I en billedserie, som de lægger ud på internettet, erklærer de, at de har mistet tilliden til regeringen og sværger at tage hævn over de vantrø.

IS hævder angreb mod hæren

De unge krigere ændrede tilhørsforhold ses af en række voldelige episoder på øen med letgenkendelige tegn på IS' medvirken: Solda-

ter og civile halshugges, gidsler iføres orange overalls, og der dukker stadig flere videoer op på internettet, hvor krigere omgivet af sorte flag opfordrer folk til at gå med i den hellige krig i Filippinerne.

Det virker stadig mere troværdigt, at tilknytningen til IS i Syrien og Irak er reel. En video, som dukkede op på internettet den 21. juni, viser en filippinsk person og to sydøst-asiatiske IS-krigere, der fører an i halshugningen af tre påståede spioner i Syrien. Mændene truede med krig mod den nyvalgte filippinske regering og opfordrede landsmænd uden mulighed for at drage til Syrien til i stedet at slutte sig til ”mujahedin i Filippinerne”.

IS' ledelse påstår at have rettet en række voldsomme angreb mod den filippinske hær. Det første af disse fandt sted den 13. april, hvor IS hævdede at have dræbt næsten 100 filippinske tropper i en række sammenstød i provinsen Basilan udfør den sydvestlige spids af Mindanao.

Under sammenstødene dræbte de filippinske styrker den marokkanske bombe-konstruktør Mohammad Khattab, som formodentlig søgte at rekruttere og organisere filippinske militante grupper til et IS-netværk med forbindelser hen over landegrænserne. Dette blev efterfulgt af en lang række påståede angreb på den filippinske hær i de følgende måneder.

Jihad næres af mistillid

Imam Mohamed Lakas fra Marawi udtrykker bekymring over den stigende vold og beklager, at de unge ”kun tænker på jihad”. Vi møder imamen på et hotel ikke langt fra hans hjemby. Han og andre imamer har netop afholdt et møde, og han indvilliger i at tale med os inden turen går hjemad, hvor det ville være livsfarligt at blive set tale med os om den stigende trussel fra IS. Ifølge Lakas driver frustrationen over den fejlslagne fredsproces disse unge ud på internettet, hvor de finder svarene på deres bekymringer. Men de svar, de finder, er ”overdrevne” og ”taget ud af sammenhæng i forhold til Koranen”, siger han.

”Når vi prædiker islams fredelige lære, svarer de: ’Hvorfor skulle vi forholde os fredeligt, hvis de angriber os?’ De unge lytter ikke til os mere, for de mener, at de ved bedre”, siger Mohamed Lakas.

Den bitre stædighed hos nogle af de unge bemærkes også af officeren Tajree fra Moro Islamic Liberation Front, der mener, at internetpropagandaen skaber mistillid mellem generationerne.

”De ser den amerikanske invasion af Irak, situationen i Palæstina, volden i Syrien og deres egen regerings voldelige adfærd, og det påvirker dem. De spørger deres ældste: ’Er dette ikke vold mod muslimer? Er dette ikke

Opbakningen til IS' terror sker helt åbenlyst i Marawi. Den palæstinensiske frihedskamp, religiøse budskaber og støtten til IS bliver kædet sammen i ét og samme budskab.

en uret, som vi skal bekæmpe?“, fortæller Tajree.

Den slags spørgsmål er svære at svare på, bemærker han.

”Faktisk er det lettere for dem [Islamisk Stat, red.] at tale med de unge. De kan citere mange eksempler, som underbygger deres påstande, fordi der er så meget her, der er forkert. Det er præcis, hvad de gør, og de fokuserer målrettet på de unge”.

Hurtigst at finde himlen i Syrien

En af de unge, som blev offer for den dødsfarlige påvirkning, er Abdul, der meldte sig frivilligt til militærtræning hos Moro Islamic Liberation Front efter at have lyttet til en prædiken om undertrykkelsen af muslimer i Mellemøsten, som gjorde ham både ”bedrøvet og vred”.

Under træningen var der nogen, der sagde, at man ikke kunne stole på Moro Islamic Liberation Front, fordi de samarbejdede med regeringen, så han gik i stedet over til den mere radikale gruppe Khilafah Islamiyah Mindanao (KIM), som senere svor troskab over for IS.

For ikke at blive genkendt bærer han hovedtørklæde og nægter at opgive sit rigtige navn, fordi han er bange for at blive jaget både af sine tidligere venner og af den filippinske hær.

”De jihadistiske præster prædiker ikke vold, men deres mål er at trænge ind i dit hjerte og din sjæl, hvorefter du selv finder vejen. Den vej, de ønsker, at du skal tage”, siger han.

I den afsondrede gruppe KIM indtraf radikaliseringen automatisk, fortsætter han. De fik at vide, at muslimer ikke må samarbejde med ikke-muslimer, at når man dør i kamp med kristne eller ikke-muslimer, er man sikret en plads i himlen, og at muslimer, som ikke lever sammen med muslimer, er syndere.

”En dag sagde de, at hvis man troede på dem og ønskede at komme hurtigt i himlen, skulle man drage til Syrien, for i Mindanao vil det tage ti år eller mere at finde himlen. Jeg tvivlede på det, de sagde, men de kunne altid underbygge deres påstande ved at citere vers fra Koranen og Hadith. Det er svært at gå imod dem”, siger Abdul.

Kun venskabet tilbage

Abdul forlod gruppen efter at have konkluderet, at det ville være rent selvmord at tage til Syrien, og selvmord er forbudt i Islam. Men han er kun én af få, og stadig flere unge

følger sig draget til at gå med i kampen for sagen.

Abduls nu tidligere gruppe er vokset fra ti mand i 2014 til over hundrede nu, siger han. Han anslår, at det samlede antal af filippinske krigere, som har svoret IS troskab, er på mere end 2.000.

Kun tiden kan vise, om lederne af væbnede filippinske grupper mener deres troskab til IS alvorligt, men ikke desto mindre er det en hjertesag for en voksende gruppe af unge, frustrerede muslimer, som har sluttet sig til dem og er villige til at ofre deres liv for sagen.

Det gør Abdul bange for fremtiden. Han ønsker et forbud mod de ekstremistiske præsters prædiken og mod propaganda-dvderne, som sælges på markedet, mod billederne, som udbredes via de sociale medier, og mod bøgerne, der opfordrer til vold mod kristne.

For mange af hans venner er det for sent. Nogle er døde, to af dem tog til Syrien, og andre kæmper stadig for gruppen, siger han.

”Sommetider møder jeg dem stadig og snakker med dem. Men når vi mødes, snakker vi ikke længere om gruppen eller om, hvad de laver. Det giver ingen mening. Der er kun venskabet tilbage. Det vil altid være der, men jeg kan ikke gøre noget for at hjælpe dem. Hvis de dør, bliver de til martyrer. Det er, hvad de tror på. Jeg beder til, at det er sandt”.

Alle navne er ændret af anonymitetshensyn.

Kunst mod krig

Den herboende syriske kunstner Saif Aldeen Tahhan slog i løbet af sommeren igennem internationalt med billedserien Syria Go. Billedserien lægger sig op af det populære Pokemon Go, men i stedet for små søde monstre er det menneskerettigheder, beskueren leder efter. Serien er blot en af flere fra Saif, der bruger kunst som våben mod krig.

Egentlig havde den 26-årige syriske kunstner Saif Aldeen Tahhan glædet sig til at spille Pokemon Go. Han var klar til at gå på jagt efter de små væsener i Nibe, hvor han i dag bor med sin kone Zahr Miro. Men efter et enkelt blik på det downloadede spil, fik han travlt foran computeren i stedet.

”Spillet var det perfekte medie til at vise virkeligheden i Syrien. Så ud fra det gik jeg i gang med at skabe Syria Go”, siger han.

Syria Go lægger sig i design tæt op ad Pokemon Go. Men i stedet for de farvede monstre viser Saif os med billedserien, hvad syrerne søger i dag.

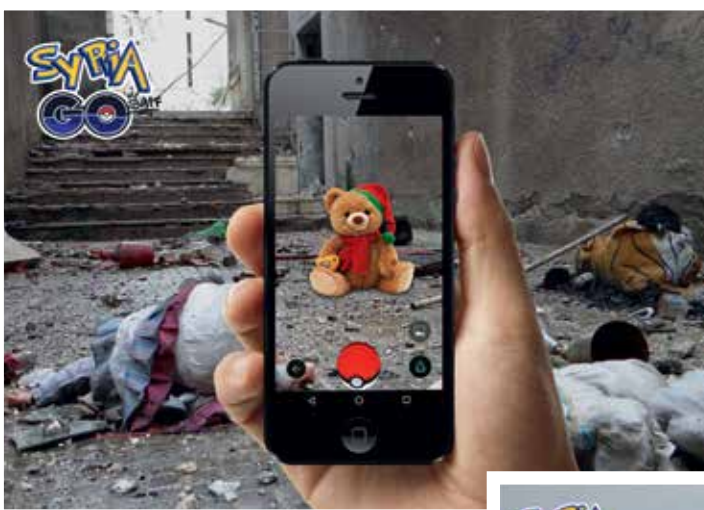
”På mobilskærmene kan jeg vise symboler på de menneskerettigheder, som syrerne har tabt i forbindelse med konflikten. Mine landsmænd har ikke længere adgang til lægehjælp, børnene får ingen uddannelse, og der er ingen sikre zoner eller flugtruter ud af Syrien. Vi er blevet fredløse”.

Ingen pokemons i Syrien

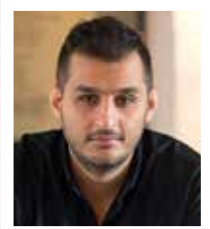
Saif er uddannet grafisk designer og har siden flugten i 2011 brugt sit fag på at skabe

War Child:
Udgivet 29. juni
2016

Think About Syrian Children:
Udgivet 21. maj 2016

"Man kan ikke jage Pokemons i Syrien",
siger Saif Aldeen Tahhan.

Syria Go:
Udgivet 13. juli
2016

opmærksomhed omkring situationen i Syrien. Med billedserien *Syria Go* brød han igennem internationalt, for der gik ikke mange dage, fra han første gang præsenterede sine billeder online, til at medier som BBC, CNN, Al Jazeera, The Telegraph og Huffington Post fik øjnene op for hans arbejde.

Siden er han blevet inviteret til en FN-konference i USA og til at tale for Europarådet i Strasbourg, men berømmelse er ikke målet for Saif.

"Man kan ikke jage pokemons i Syrien. I mit hjemland er situationen ikke et spil. Den er dødelig alvor. Især for børnene, der altid er de første og største ofre i konflikter. De mister deres barndom, og en hel generation vokser op uden at kende til normalitet. Med mine billeder vil jeg gerne have beskueren til at føle bare lidt af den smerte, jeg føler, når jeg ser på det, der sker i Syrien", forklarer Saif Aldeen Tahhan til AMNESTY.

Med *Syria Go* har Saif fået tusindvis af veanmodninger på Facebook og beskeder fra folk i alle verdenshjørner. De nye kontakter skal bruges til at sprede kunstnerens andre billedserier og ikke mindst minde verdens befolkning om Syriens børn.

Krigens lærred er børnene

Et af de billeder, som Saif ønsker at vise verden, er af en grædende dreng. Det er en af

kunstnerens personlige favoritter, fordi billedet udstiller konflikten i al dens kompleksitet, siger han:

"Billedet beskriver alt det, som Syrien lider under. Alle dem, der har ansvar i denne konflikt, er repræsenteret i det. Drengen er ikke ansvarlig, men det er ham, det går ud over. Drengen er lærredet, hvorpå konflikten udspiller sig".

Saif lagde billedet på forskellige Facebook-sider for syrisk kunst, og lynhurtigt fik han respons fra mange af sidernes 1,5 millioner følgere.

"Med de sociale medier kan jeg nå ud til rigtigt mange – og hurtigt. Med min kunst vil der komme viden om krigen, for kunsten kan formidle og fortælle på nye måder. Som grafisk designer og syrer er det min pligt at gøre, hvad jeg kan for at ende krigen og hjælpe børnene i mit hjemland. Jeg tror på en bedre fremtid for Syriens børn. Det bliver jeg nødt til at tro på", siger han.

Børnene skal have deres barndom tilbage

Troen på en bedre fremtid skinner også igenem i en anden af Saifs billedserier – *Think About Syrian Children*. Med enkle, hvide streger gør kunstneren opmærksom på den normalitet, som mange af os tager for givet, men som syriske børn ikke længere kender. Det blev klart for kunstneren, hvor langt fra en normal barndom, mange syriske børn i

dag lever, da han så en udsendelse fra hjemlandet for nylig:

"Børnene vidste ikke engang, hvad en banan var. Før krigen havde vi bananer i overflod. Det gjorde så ondt at se det indslag, for det er en hel generation børn, der ingen barndom får. De kender kun krig, og jo længere tid, der går, jo sværere bliver det at stoppe den".

Kunstserier som *Think About Syrian Children* har i sensommeren været vist i Aalborg Domkirke, og i efteråret har udstillingen været en tur i København. Men håbet om en bedre verden er også begyndt at skinne igenem i de seneste værker fra den herboende syriske kunstner, for med billedserien *Why Not* bevæger Saif sig væk fra Syrien og går ombord i mere globale problemstillinger.

Globale svar på globale udfordringer

Krig og menneskerettigheder er omdrejningspunktet for Saifs arbejde, og han ved af egen bitter erfaring, hvordan det føles, når ens hverdag bliver ødelagt, familien spredt, og livet radikalt ændret. Derfor vil han også i fremtiden arbejde for at provokere og sætte spørgsmålstegn, hvor han kan:

"Hvorfor skal vi bruge penge på våben, når vi kunne bruge pengene på at gøre livet bedre for mennesker? Hvorfor skal vi spille Pokemon, når børn og voksne dør ude i verden? Vi skal stille spørgsmål til vores valg, og det er det, jeg håber, min kunst hjælper med til".

Amnesty Internationals mission er at dokumentere ogaktionere imod alvorlige krænkelse af menneskerettighederne. Over 70 researchere udarbejder hvert år omkring 100 rapporter om brud på menneskerettighederne verden rundt. I hvert nummer sætter AMNESTY fokus på udvalgte rapporter. Du kan finde dem på www.amnesty.org

Foto: Amnesty

Satellitbilleder viser tydeligt de nedbrændte landsbyer i Darfur.

Kemiske angreb mod civile i Darfur

Sudans militær har dræbt hundredvis af civile med kemiske våben og ødelagt 170 landsbyer i Darfur. Over halvdelen af de dræbte er børn.

”Der faldt adskillige bomber i landsbyen og i bakkerne rundt om byen. De fleste af mine børn er syge efter røgen. De kastede op og fik diarré umiddelbart efter angrebet, og de hostede voldsomt. Nu er deres hud blevet helt sort, som om den er blevet brændt”.

Sådan fortæller en af indbyggerne i en lille landsby i Darfur, der tidligere på året blev angrebet med flere granater fra Sudans militær. Kvinden var hjemme med sine børn, da bomberne faldt og udviklede en tyk, sort røg, som kort efter skiftede farve til en blålig, ilde lugtende tåge.

En anden af landsbyens kvinder blev ramt af granatsplinter, men det var ikke det værste:

”Da bomberne ramte, kom der først flammer og derefter en tyk, sort røg. Vi følte os omgående svimle og kastede op. Min hud er stadig ikke normal. Jeg har stadig hovedpine, selv efter jeg har taget medicin. Min baby er ikke rask. Han er hævet på kroppen. Han har vabler og sår. De sagde, at han ville få det bedre, men der sker ikke noget”, fortæller hun.

Seks måneder efter angrebet lider både hun og hendes barn af de smertefulde efter-

virkninger fra angrebet, og de er langt fra de eneste.

Børn ramt hårdt

De to kvinders beretninger er blot to ud af 235 interview, som researchere fra Amnesty har foretaget i et af de mest afsondrede områder af Sudan – Jebel Marra i Darfur-regionen. De mange interview er foretaget via satellittelefon, da journalister og hjælpeorganisationer er totalt afskåret fra at komme ind.

I rapporten ”Brændt jord, giftig luft” fortæller indbyggerne om de ekstremt smerte-

Skepsis gjort til skamme

Amnestys researcher Jonathan Loeb troede i første omgang ikke på beretningerne om giftige gasser, der forårsagede ufattelige lidelser i Darfur.

fulde eftervirkninger fra giftgasangrebene. Uden adgang til lægehjælp døde 200-250 civile af de kemiske våben – størstedelen børn.

Samtidig viser satellitbilleder, at mindst 171 landsbyer er blevet helt eller delvist ødelagt, plyndret og nedbrændt af militæret, siden offensiven blev indledt i januar.

”Omfanget og brutaliteten af disse angreb er svært at sætte ord på. Billederne og videoerne, som vi har set under vores research, er i sandhed chokerende. I en af videoerne skrider et lille barn af smerte inden sin død, og mange billeder viser små børn dækket af sår og vabler. Nogle var ude af stand til at trække vejret og kastede blod op”, fortæller Tirana Hassan, der er kriseresearcher hos Amnesty.

Mindst 30 angreb med kemiske våben

I årene 2003 til 2009 blev omkring 300.000 indbyggere dræbt i Darfur under voldsomme krigshandlinger, og cirka 2,7 millioner mennesker blev drevet på flugt af regeringsstyrker og væbnede militser.

Det fik i 2009 Den Internationale Straffedomstol (ICC) til at rejse en sag om krigsforbrydelser, folkedrab og forbrydelser mod menneskeheden mod Sudans præsident Omar al-Bashir, som dog hidtil har undgået at blive pågrebet.

I 2016 er konflikten brudt ud igen, og Amnesty har konstateret mindst 30 angreb med kemiske våben siden januar. Ifølge uafhængige eksperter i kemiske våben er der – baseret på fotos, video og beskrivelser fra ofrene – formentlig tale om sennepsgas. En gas, der blandt andet påvirker lungerne, giver vejrtrækningsproblemer og opkast med blod, og giver vabler og væskende sår, så huden skifter farve eller falder helt af. Nogle har mistet synet.

Amnesty opfordrer Sudan til omgående at indstille angrebene i Darfur, hvor over 250.000 indbyggere ifølge FN er på flugt. Samtidig opfordrer Amnesty til, FN indleder undersøgelser af de kemiske angreb, som Sudans regering har afvist som falske anklager. ◊

Hvordan fandt I ud af, at den sudanesiske hær angreb civile med kemiske våben?

Det begyndte med, at vi ville se nærmere på forskellige krænkelse af folkeretten, som angiveligt havde fundet sted i regionen – tvangsflytninger, drab på civile og seksuel vold. Under vores research stødt vi på overlevende fra angreb, der berettede om giftig røg eller gas, som havde givet deres børn eller dem selv forskellige helbredsproblemer eller skader. For at være helt ærlig var vi lidt skeptiske over for disse beretninger og antog, at de talte om røg fra konventionelle våben. Men efterhånden fik vi flere og flere vidnesbyrd fra folk, der ikke var blevet ramt af skud eller granatsplinter, men som havde fået alvorlige problemer med deres hud og lunger, kastede op og havde diarré. Det blev klart for os, at der var noget andet på spil, så vi kontaktede eksperter på området for at finde ud af, hvad vi præcist skulle kigge på.

Hvordan foretog I jeres research?

Jebel Marra er et af de sværeste områder at lave research på i Sudan – måske i hele verden. Geografisk er det helt isoleret, og den ringe mobildækning gør, at folk ikke rigtig har mulighed for at tale med omverdenen. Samtidig har myndighederne i flere år blokeret adgangen, så journalister, ngo'er og selv FN's fredsbevarende styrker har ikke været i stand til at komme ind i det område, hvor angrebene i rapporten fandt sted.

Så vi måtte lave vores research på en anden måde end sædvanlig. Både jeg og min kollega, der taler den lokale dialekt, har et stort netværk af folk, der er fra regionen eller har

arbejdet der. Vi fandt også ud af, hvor flygtninge fra regionen havde bosat sig. Vi kontaktede dem, og de gav os flere kontakter, og så kørte det ellers som inden for enhver anden form for undersøgende journalistik.

Hvad gjorde det største indtryk på dig i arbejdet med rapporten?

Det er svært at nævne én enkelt ting. Men det er nok omfanget af krænkelse, der har gjort det største indtryk. Og der taler jeg ikke bare om de kemiske angreb. Hovedparten af de menneskelige lidelser, som er dokumenteret i rapporten, er faktisk resultatet af mere konventionelle krænkelse, foretaget af de sudanesiske sikkerhedsstyrker. De omfatter drab på mænd, kvinder og børn, der er blevet skudt, mens de forsøgte at flygte fra deres landsbyer. Helt almindelige mennesker, der er nemme at skelne fra væbnede krigere. Det bliver ikke mere forfærdeligt end det.

I har udviklet en interaktiv platform i samarbejde med SITU Research til at vise overgrebene i Darfur. Hvilke fordele er det ved det?

Der findes ikke rigtig et kort over Jebel Marra. Så kortet fra SITU Research gør flere gode ting for os. Det viser, hvor krænkelse har fundet sted, og indeholder satellitbilleder, så man kan se, hvordan der så ud før og efter angrebene. Desuden er vidneberetninger og fotos integreret i kortet. Du kan klikke på en landsby og få en bedre forståelse af, hvad der er foregået, end hvis du bare læser rapporten. Og jeg tror, at det bliver et meget vigtigt supplement til meget af den research, vi kommer til at lave fremover. ◊

BLIV DECODER FOR AMNESTY

Amnesty er i gang med at opbygge et globalt netværk af digitale frivillige, der i første omgang skal hjælpe med at afdække menneskerettighedskrænkelser i Darfur som en del af et revolutionerende crowdsourcing-projekt. Decode Darfur Interactive Platform vil gøre Amnestys digitale aktivister i stand til at ana-

lysere satellitbilleder af tusindvis af kvadratkilometer i fjerne områder af Darfur, hvor bombninger og angreb med kemiske våben har fundet sted – udelukkende med hjælp fra deres mobiltelefoner, tablets eller pc'er.

Du kan være en del af Amnesty Decoders. Læs mere og deltag på www.decoders.amnesty.org

Følg Amnesty på

amnesty.dk

DEN 10. DECEMBER MED FOKUS PÅ FLYGTNINGE

I dagene omkring FN's menneskerettighedsdag den 10. december rykker vi ud i gaderne landet over for at aktionere for flygtninges rettigheder. Vores krav er, at den danske regering tager sin del af ansvaret for mennesker på flugt.

86 procent af verdens flygtninge opholder sig i nærområderne. Verdens rigeste lande gør slet ikke nok for at hjælpe de mennesker, der flygter fra krig og overgreb. Det ser vi også i Danmark, hvor regeringen senest har sat en stopper for genbosættelser af selv de svageste kvoteflygtninge.

Derfor stiller vi i dagene omkring 10. december skarpt på de meget omtalte nærområder og opretter miniature-flygtningelejre i gågader, på torve og pladser.

Samtidig indsamler vores aktivister underskrifter til integrationsminister Inger Støjberg (V) med krav om, at Danmark genbosætter flere kvoteflygtninge.

Så sørg for at kigge forbi dit lokale torv eller sving indenom gågaden den 10. december og giv din underskrift for en mere human flygtningepolitik.

Foto: Scapix

På FN's Menneskerettighedsdag den 10. december kan du hjælpe med at sætte fokus på flygtninge.

VIDEN FOR RETFÆRDIGHED

Vi har et ønske om en bedre verden. En verden, hvor retfærdigheden sker fyldest. Det er dybest set det, vi arbejder for hver dag. Det samme gør Amnesty.

Hvis ikke man ser retfærdigheden ske fyldest, så mister man troen på samfundet, på systemet og på ens menneskeværd.

Vi stiller derfor vores viden om eksisterende love og regler gratis til rådighed, så Amnesty kan forsætte sin kamp for en mere retfærdig verden.

Hvis din sidste vilje er, at kampen skal fortsætte, kan vi rådgive om, hvordan du udfærdiger dit testamente til fordel for Amnesty.

NJORD
LAW FIRM

NJORD Law Firm • T: +45 33 12 45 22 • copenhagen@njordlaw.com

ADVOKATER STØTTER AMNESTY

Amnesty samarbejder med advokatfirmaet NJORD Law Firm, som rådgiver og repræsenterer os gratis i forbindelse med arvesager og bistår os med at etablere et testamenteprogram.

Vi har talt med en af partnerne i firmaet, Stefan Reinell, om samarbejdet med Amnesty:

Hvorfor har I valgt at arbejde sammen med Amnesty?

"Vi synes, det er relevant at støtte dem, der tager de juridiske kampe på vegne af de mennesker, der ikke selv kan. Det er en filosofi og praksis, som NJORD og Amnesty har til fælles. Vi vil derfor gerne hjælpe Amnesty ved at skabe et fundament for at argumentere juridisk, når Amnesty kritisk vurderer dansk lovgivning, retspraksis og menneskerettigheder.

Hvorfor vælger I at arbejde pro bono?

"Vi ser det som en del af vores samfundsansvar at hjælpe, og vi reserverer derfor en del af vores tid til at hjælpe dem, som ikke har råd til juridisk rådgivning. Det har vi altid gjort, og den filosofi giver vi videre til vores fuldmægtige".

Hvem er NJORD Law Firm, og hvad arbejder I med?

"Vi er en nordisk advokatvirksomhed med et globalt mindset, og vi løser opgaver for danske og internationale klienter inden for alle juridiske specialer – vi er altså et såkaldt full-service advokatkontor. Vi har taget det nordiske værdisæt til os og integreret det i vores kultur og måde at tænke på, og på den måde har vi kunnet trykke magtpyramiden flad i en branche, der har ry for at holde på traditionerne".

TAK FOR DIN STØTTE I 2016

Som medlem af Amnesty har du været med til at gøre en kæmpe forskel i 2016. Her er fem sager, hvor vi sammen har været med til at ændre livet for mennesker verden over, der har været udsat for menneskerettighedskrænkelser.

Mere end 394.000 har aktioneret for studenterleder

Phyoe Phyoe Aung blev tilbageholdt i marts 2015 for at have organiseret fredelige studenterdemonstrationer imod en lov, som begrænser den akademiske frihed i Myanmar.

Takket være din støtte har Amnesty kunnet arbejde intensivt for Phyoe Phyoes løsladelse, og i april lykkedes det.

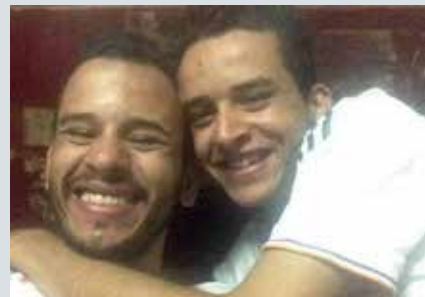
"Jeg er så taknemmelig for Amnesty International og alle de mennesker, der deltog i kampagnen for min løsladelse. Mange tak til hver og en af jer. Jeg håber, at vi sammen vil fortsætte vores kamp indtil vores fælles drøm om menneskerettigheder og retfærdighed for alle går i opfyldelse".

Efter 43 år i isolationsfængsel er Albert Woodfox endelig fri

Den 19. februar – på sin 69-års fødselsdag – blev Albert Woodfox endelig løsladt efter 43 års isolationsfængsel. Han erklærer sig stadig uskyldig i mordet på en fængselsbetjent. Albert sad isoleret fra omverdenen i en celle på under fem kvadratmeter, men var stærkt besluttet på ikke at lade det knække ham: "Jeg lovede mig selv, at jeg ikke ville lade dem knække mig eller drive mig til vanvid".

Men din hjælp har vores kampagner for at få frigivet Albert endelig båret frugt.

Albert ønsker at bruge sin frihed til at blive en stemme for dem, som ingen stemme har og et skjold for dem, som ikke kan beskytte sig selv. Over alt andet vil han arbejde for at få gjort en ende på isolationsfængsling i USA.

Teenager anholdt for at bære T-shirt – nu er han løsladt

I 2014 blev 19-årige egyptiske Mahmoud Hussein tilbageholdt efter en demonstration, fordi han bar en T-shirt med teksten "Et land uden tortur". Politiet torturerede ham til at "tilstå" flere forbrydelser.

Efter to år i fængsel blev Mahmoud endelig løsladt i marts. Her ses han lykkeligt forenet med sin bror. Han sender en taknemmelig hilsen til Amnesty:

"Tak til Amnesty International og alle jer, der støtter. Takket være jeres solidaritet er jeg nu fri. Jeg drømmer om en nation uden tortur. Da jeres breve kom, følte jeg mig stærk og i sikkerhed. Hold fast i jeres arbejde for alle samvittighedsfanger".

Transkønnethed er fjernet fra sygdomslisten

Amnestys kampagne #sygt system var i foråret med til at presse på for at få fjernet transkønnethed fra Sundhedsstyrelsens diagnosefortegnelse over psykiske lidelser. I maj meddelte et enigt sundhedsudvalg i Folketinget så, at Danmark som det første land i verden ikke længere vil klassificere transkønnethed som en psykisk lidelse.

Folketingets beslutning er et kæmpe skridt for transkønnede i Danmark og resten af verden. Din støtte har været med til at skabe dette flotte resultat.

Yecenia løsladt i Mexico efter pres

Løsladelsen af Yecenia Armenta i juni afsluttede fire lange år, hvor hun har siddet fængslet i Mexico for drabet på sin mand. En forbrydelse, hun siger, hun ikke har begået. Hun er dømt på baggrund af en tilståelse, der fremkom under tortur.

Den 10. juli 2012 blev Yecenia tilbageholdt og tortureret af politiet. I 15 timer tæskede betjentene hende, voldtog hende og truede med at dræbe hendes børn. For at beskytte sine børn skrev hun under på, at hun var involveret i drabet på sin mand.

"Jeg vil give en særlig tak til alle, der har stået ved min side. Uden jeres støtte ville dette aldrig have været muligt. Tak fordi I har kæmpet og bliver ved at kæmpe for andre. Nogen gange tager det lang tid, før man opnår retfærdighed".

400.000

Antal dræbte i Syrien siden 2011 ifølge FN's Menneskerettighedsråd.

BESKYT DIT PRIVATLIV ONLINE

Mange af os deler personlige oplysninger om vores liv med venner og bekendte via en række populære apps, og vi har tillid til, at vores kommunikation kun bliver set af dem, vi ønsker at dele det med. Men mange af de virksomheder, der har udviklet beskedtjenesterne, tager ikke de nødvendige skridt for at beskytte vores kommunikation.

I en ny rapport har Amnesty rangeret de 16 mest populære beskedtjenester – herunder Skype, Snapchat og Facebook Messenger – ud fra, hvor gode de er til at beskytte dine personlige oplysninger.

Analysen fokuserer især på, om firmaerne anvender såkaldt end-to-end kryptering, som er metode til at gøre dine fotos, videoer og chats uforståelige for andre end dig og de mennesker, du kommunikerer med.

Undersøgelsen er kun rettet mod kommercielle tjenester og omfatter derfor ikke Signal, som er en non-profit tjeneste. Signal er formentlig den mest sikre beskedtjenester, og den anbefales af Amnesty. Læs mere på amnesty.dk

WHICH COMPANY CAN READ YOUR PRIVATE MESSAGES?

AMNESTY INTERNATIONAL

Lad lyset brænde for menneskerettighederne

Med en gave i dit testamente sikrer du frihed og retfærdighed for den næste generation

Få mere information på amnesty.dk/arv
Ring eller skriv på 33456565 og arv@amnesty.dk

Foto: Søren Malmose

VI ER ALLE EDWARD SNOWDEN

Den 25. oktober inviterede Amnesty, Enhedslisten og Alternativet til særvissning af Oliver Stones nye film om whistlebloweren Edward Snowden i biografen Empire på Nørrebro i København. Journalist Sebastian Gjerding fra Information holdt et oplæg om Snowdens betydning, mens Pernille Skipper (Ø), Rasmus Nordqvist (Å) og Ole

Hoff-Lund (Amnesty) fortalte om arbejdet for at skaffe Snowden asyl eller benådning. Før filmen aktionerede biografgængerne med masker for, at præsident Obama skal benåde Snowden.

Du kan stadig nå at skrive under på aktionen for at benåde Edward Snowden på www.amnesty.dk/snowden

\$ 115.000.000.000

USA's våbensalg til Saudi-Arabien i Obamas embedsperiode.

YOUTH-DAG I KØBENHAVN

Lørdag den 29. oktober afholdt vi årets Youth-dag, hvor unge aktivister fra Amnestys gymnasiegrupper kom til København fra hele landet for at deltage i en heldagsworkshop om Amnestys flygtningekampagne.

Dagen begyndte med et oplæg fra den 17-årige syriske flygtning Soulaf, som for to år siden ankom som uledsaget flygtningebarn til Danmark. På perfekt dansk delte Soulaf sine minder fra Syrien, historien om sin flugt til Europa, og hvordan hun blev modtaget i Danmark.

Derefter fik de unge mulighed for at stille spørgsmål, og hun efterlod Youth-dagen med sine ærlige og tankevækkende besvarelser.

Youth-aktivisterne fik dernæst selskab af dokumentaristen Michael Graversen, der fortalte om sit arbejde med unge, uledsagede flygtninge med udgangspunkt i sin nyeste dokumentar "Drømmen om Danmark".

Om eftermiddagen var der workshop om aktivisme på sociale medier, og sidste del af programmet bød på workshop om den nye aktivismestrategi. Her fik aktivisterne mulighed for at komme med input til, hvordan de ønsker at engagere sig i Amnesty – både nu og efter endt gymnasietid.

DU KAN FÅ SKATTEFRADRAG FOR DIT MEDLEMSBIDRAG

I 2016 er dine bidrag til Amnesty op til 15.200 kroner fradragsberettigede. Selve medlemskontingentet på 295 kroner (195 kroner for studerende) er derimod ikke fradragsberettiget.

Vi indberetter automatisk alle fradragsberettigede bidrag til SKAT og sikrer dermed dit fradrag.

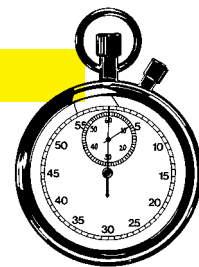
Det kræver dog, at vi har dit CPR-nummer. Hvis du er i tvivl, skal du oplyse dit CPR-nummer til Amnesty enten ved at ringe til os på 33 45 65 65 eller fremsende det i en lukket kuvert. Du bedes oplyse dit fulde navn, medlemsnummer og din adresse, så vi undgår misforståelser.

Oplysningerne opbevares naturligvis sikkert.

Send dit brev til:

Amnesty International
Gammeltorv 8, 5. sal
1457 København K

DET KAN DU GØRE...

1 MINUT

Tilmeld dig vores nyhedsbrev 'Aktivisten' og få nyheder fra Amnesty og forslag til, hvordan du kan blive endnu mere engageret i menneskerettighederne. Send en mail til aktivservice@amnesty.dk og meld dig til.

1 DAG

Vær med, når vi den 10. december går på gaden for at samle underskrifter til integrationsminister Inger Støjberg om at genbosætte flere kvoteflygtninge. Bestil en materialesamling på flygtning@amnesty.dk

1 MÅNED

Send en sms med teksten '**ABSURD**' til **1220** og modtag sms-julekalenderen "24 absurde sager". Kalenderen koster 50 kroner, og overskuddet går ubeskåret til arbejdet for menneskerettigheder.

Find os på:

MIT AMNESTY

Jonas Haase, aktivist i Amnesty Aabenraa og gymnasieelev.

Hvordan er du en del af Amnesty?

Jeg har virkelig et stort engagement i Amnesty, fordi jeg kan blive helt indigneret over, hvor uretfærdig denne verden kan være. Jeg havde en ambition om at få lokalafdelingen i Aabenraa op at køre igen – og det opnåede vi. I Sønderjylland har vi den problematik, at unge rejser til de større byer for at studere. Derfor mangler der sommetider folk, der kan overtage rollen og videreformidle Amnestys budskaber. Fremover vil vi være opmærksomme på dette, så afdelingen kan spire mest muligt.

Hvorfor har du valgt at lægge din frivilligtid her?

Jeg vil udrette noget i mit liv, som giver mening for mig. Har jeg bidraget med noget positivt til denne verden? Og dér mener jeg grundlæggende, at jeg vil få mest muligt ud af mit liv ved at hjælpe andre mennesker. Det giver mig glæde at kunne sprede positivitet. Det er kun 30 år siden, at homoseksuelle var på WHO's liste over psykiske sygdomme, og kun et århundrede siden, at kvinderne fik stemmeret. Fik vi disse rettigheder ved at sidde og fundere og drømme om den idéelle verden? Nej, vi kæmpede for dem!

Hvornår stødte du første gang på Amnesty?

Jeg gik en tur i byens gågade, da jeg så en gruppe mennesker ved en bod, som samlede underskrifter for at få fjernet transkønnethed fra Sundhedsstyrelsens liste over psykiske sygdomme. Det, mener jeg, er et vigtigt emne, da vi har en minoritet i Danmark, som det betyder ekstremt meget for. Jeg tilsluttede mig kampagnen på stedet og fik gejst for Amnesty. Vi kæmper en vigtig kamp for mennesker, der har brug for, at vi tager den kamp.

Hvad er efter din mening det vigtigste fokus for Amnesty lige nu?

Lige nu har vi hver især et ansvar som medborgere i verden for de op mod 45 millioner mennesker, som lever som flygtninge. Og som om de ikke har det hårdt nok, bliver de mødt af hetz og ignorance. Vi kan ikke følge tendensen i samfundet, som gør os alle mere indelukede og kyniske. Vi skal kæmpe for, at humanismen og realismen kan gå hånd i hånd og forebygge tanker, som føder racisme og xenofobi.

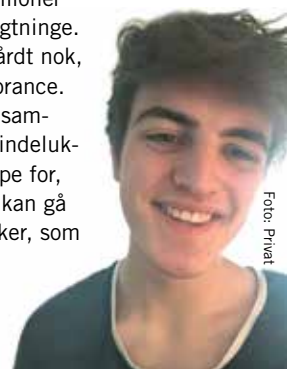

Foto: Privat

Find årets julegave hos Amnesty

Taske af økologisk bomuld (25 x 33 x 10 cm)
kr. 245,-

10 julekort
inkl. kuverter
kr. 30,-

Amnesty 2017
lommekalender
kr. 120,-

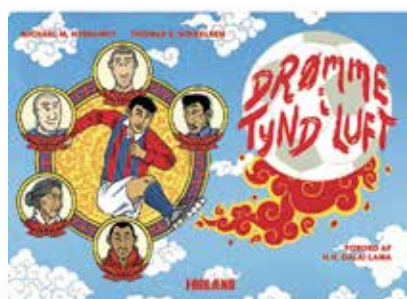

Stone Charger
– mobiloplader
med to USB-stik
kr. 300,-

One World 2017
vægkalender
(56 x 28 cm)
kr. 180,-

Drikkedunk 0,6 liter
med skruelåg fra SIGG
kr. 100,-

Grafisk novelle
om Tibets fod-
boldlandshold
kr. 248,-

Ecoffee Cup
af naturlige
bambusfibre
kr. 90,-

Robust taske
af genbrugs-
materialer fra
Indien
kr. 100,-

